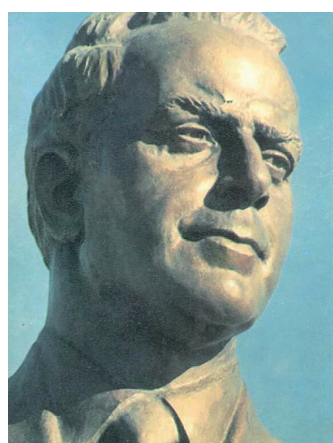

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

S. Huseynov

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

LAÇIN GÜNÜMÜZ!

**Xalqın
və
dövlətin
adından:
Sağ olun,
Mehriban
xanım!**

Sülhə və tərəfdaşlığa yönəlmiş əməkdaşlıq formatı

İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın hədiyyəsi ilə əlaqədar sosial media hesablarında paylaşım edib.

“Prezident Donald Trampa şəxsi imzası ilə mənə hədiyyə etdiyi tarixi fotosəkillərə və üzərində yazdığı xoş sözlərə görə təşəkkür edirəm.

Prezident Donald Trampın Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılmasına, habelə Cənubi Qafqazda və dünyada sülh gündəliyinə verdiyi qətiyyətli dəstəyini yüksək qiymətləndirir və buna görə ona bir daha dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Donald J. Trump”

Regional inkişafın Azərbaycan modeli

**Zelenski: Azərbaycana
çox minnətdarlıq!**

**Cəmiyyətin davamlı
inkişafı və rifahı üçün...**

**İnkişafın və innovasiyanın
uğurlu modeli**

**Suriya ilə İsrail arasında
saziş imzalanacaq?**

Azərbaycanla Böyük Britaniya arasında əlaqələrin inkişaf perspektivləri müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 25-də Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Avropa, Şimali Amerika və xaricdəki ərazilər üzrə dövlət naziri Stiven Dautini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Stiven Dauti Vaşinqtonda

Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması və sülh gündəliyinin irəli aparılması ilə əlaqədar əldə olunmuş tarixi nəticələr münasibətilə dövlətimizin başçısına təbriklərini çatdırdı, ölkəsinin bu prosese dəstək verməyə hazır olduğunu bildirdi. Qonaq, həmçinin

İlham Əliyev Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının dövlət nazirini qəbul edib

nin Vaşinqtonda regional nəqliyyat bağlantıları ilə bağlı əldə edilmiş nəticələrin əhəmiyyətinə toxundu.

Stiven Dauti ötən il COP29-un Azərbaycanda yüksək səviyyədə keçirilməsi və qazanılmış uğurlar münasibətilə təbriklərini çatdırdı.

Dövlətimizin başçısı təbriklərə görə təşəkkürünü bildirdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın sülh gündəliyinin və Ermənistanla normallaşma prosesinin irəli aparılması üçün bundan sonra da söylərini davam etdirəcəyini

dedi.

Dövlətimizin başçısı COP29 zamanı Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri Kir Starmerin Azərbaycana səfərini və onunla keçirilmiş görüşünü xatırladı.

Söhbət zamanı Azərbaycanla Böyük Britaniya arasında əlaqələrin inkişaf perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı, siyasi münasibətlərimizin mövcud vəziyyətindən məmnunluq ifadə olundu. İqtisadi, ticari, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, təhsil və digər sahələrdə

əməkdaşlıq üçün geniş perspektivlərin olduğu bildirildi. Azərbaycanla Böyük Britaniya arasında enerji sahəsində əlaqələrə toxunularaq, bu xüsusda ölkəmizlə bp arasında 30 ildən artıq davam edən səmərəli əməkdaşlıq qeyd olundu, bunun həm ənənəvi, həm də bərpaolunan enerji

sahəsində uğurla həyata keçirildiyi vurğulandı. bp ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın qarşidan gələn onilliklər ərzində də davam edəcəyinə ümidvarlıq ifadə olundu.

Sonda qonaq dövlətimizin başçısına xatirə hədiyyəsi təqdim etdi.

Sülhə və tərəfdaşlığa yönəlmiş əməkdaşlıq formatı

Son illər dünya siyasətində güc mərkəzlərinin dəyişməsi və yeni regional ittifqların formalaşması müşahidə olunur. Beynəlxalq miqyasda baş verən ziddiyyətli proseslər, global iqtisadi rəqabət, Avropa İttifaqının enerji böhranı, Rusiyanın Ukraynaya

Azərbaycan - Özbəkistan - Türkmənistan birliyi yeni nizama nə vəd edir?

qarşı müharibəsi və Yaxın Şərqdə gerginliyin artması bütövlükdə yaxın-uzaq regionlar üçün birliyi, əməkdaşlığı və siyasi dialoqu

strateji zərurətə çevirib. Belə bir şəraitdə Türk dünyasının integrasiya yeni mərhələyə qədəm qoymur. Son dövrlərdə mühüm strateji

Siyasi dialoqun inkişafı çoxtərəfli integrasiya imkanlarını artırır

ji geosiyasi məkana çevrilmiş Orta Asiya - Cənubi Qafqaz coğrafiyası bir çox ştrixlər üzrə diqqət mərkəzindədir. Qlobal iqtisadi layihələrlə yanaşı, bu coğrafiyanın siyasi dividendləri də böyük cəzibə qüvvəsi formalaşdırır.

Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizinin (Tramp yolu) açılması istiqamətində apardığı fəaliyyət vurğulandığı kimi, regionun siyasi əlaqələrinin möhkəmlənməsi üçün də stimula çevrilir. Xüsusilə, Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) güclənməsi fonunda Azərbaycan, Özbəkistan və Türkmənistanın daha yaxın əməkdaşlıq formatı sərgiləməsi diqqət mərkəzindədir.

kəzinə düşür - bu üç ölkə coğrafi mövqelərinə, enerji resurslarına və tarixi-mədəni bağlarına görə yalnız region üçün deyil, həm də global siyasət üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Xəzər dənizinin hər iki sahilində yerləşən Azərbaycan və Türkmənistan Avropa-Asiya çıxış imkanlarını təmin edir, Orta Asiyanın mərkəzində dayanan Özbəkistan isə demoqrafik, iqtisadi və siyasi potensialına görə bu birlikdə təməl dayaqlardan biridir.

Bu mənada, Türkmənbaşı şəhərində keçirilən Azərbaycan - Özbəkistan - Türkmənistan üçtərəfli yüksək səviyyəli görüşü bu

əməkdaşlığın formal yox, real siyasi format aldığını nümayiş etdirdi. Liderlərin çıxışlarında səsləndirilən fikirlər göstərdi ki, söhbət yalnız iqtisadi tranzit, enerji və logistika layihələrindən getmir; bu üçlüyün yaratdığı yeni platforma həm də ciddi siyasi dividendlər qazandırır. Azərbaycan, Özbəkistan və Türkmənistan əməkdaşlığı TDT daxilində "strateji üçbucaq" rolunu oynayaraq Türk dünyasının siyasi integrasiyasını sürətləndirir. Bu birlik həm regional güc balansına təsir edir, həm də global oyunçular qarşısında müstəqil manevr imkanlarını genişləndirir.

Tarixi görüş, tarixi sammit...

yönəlmiş möhkəm siyasi iradəni əyani şəkildə nümayiş etdirdi: "Qeyd etmək istəyirəm ki, müəkkəb global siyasi proseslər və dəyişən dünyanın iqtisadi kon-yunkturasi şəraitində tərəfdaşlığımız dayanıqlı inkişafın təmin olunmasına yönəlib".

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib ki, bu, sözə yox, əməldə dostluqdur, qardaşlıqdır.

"Bizim üçün ən vacib, ən çətin məsələlərdə həmişə qardaşlarımız yanımızda olub. Bu gün də bu belədir. Bu gün artıq burada səsləndi, bu, tarixi görüşdür, tarixi sammitdir, tarixi Zirvə görüşüdür". Dövlət başçısı deyib ki, bizim bölgəmizdə yeni, çox perspektivli, sülhə və tərəfdaşlığa yönəlmiş əməkdaşlıq formatı yaradılır.

Yerləşdikləri bölgədə mühüm siyasi-iqtisadi aktor kimi çıxış edən ölkələr yeni nizamnı formalaşması üçün mühüm strateji yol xəritəsi müəyyənləşdirir. Bu strateji yol xəritəsinin ştrixləri isə 5 ildir ki, formalaşır.

Cənubi Qafqazın lideri Azərbaycan 44 günlük müharibədə qazandığı qələbə nəticəsinin

Balans yaradır...

də siyasi proseslərin axarını dəyişib, yeni transformasiya üzrə yeni təhlükəsizlik arxitekturası yaradıb;

Orta Asiyada böyük siyasi-iqtisadi, hərbi potensiala malik Özbəkistan bölgədə mərkəzləşdirici, hətta demək olar ki, birləşdirici rol oynayır;

TDT-nin hələlik müşahidəçi üzvü qismində çıxış edən və geniş enerji resurslarına malik Türkmənistan da regional proseslərin aktiv iştirakçısı qismində çıxış edir.

Əslində, bu üç ölkənin birliyi bütövlükdə, Türk dünyasının genişzolaqlı əməkdaşlıq perspektivini özündə əks etdirir. Beləliklə, bu birlik fərdi müstəvidən daha çox kollektiv siyasi çəkiddə əlavə dividendlər vəd edir. O mənada ki, bu birlik gələcək üçün balans siyasəti və global oyunçularla dialoqda davranış qaydalarını da yeni dövrə nəzərən korrekte edir. Bu əməkdaşlıq regionda Rusiya, Çin, ABŞ və Avropa İttifaqı kimi global güclərə münasibətdə balansı gücləndirir, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıqlarda olduqca müsbət aura yaradır.

Rusiya keçmiş post - sovet

məkanında ənənəvi təsirini saxlamağa çalışır - amma üçlüyün müstəqil addımları Moskvanın regional dominantlıq arzusunu neytrallaşdırır. Əməkdaşlığın genişmiqyaslı (həm ikitərəfli, həm də təşkilatlar çərçivəsində) olması bu məsələdə əsaslı əhəmiyyət daşıyır;

Çinin "Bir Kəmə, Bir Yol" təşəbbüsündə Orta Dəhliz üzərindən strateji tərəfdaş kimi çıxış edən bu üç dövlət əməkdaşlıq formatını daha da gücləndirir və bölgənin gələcəyi üçün mühüm və müsbət üfüqlər formalaşdırır; AB-nin ənənəvi təsir imkanları (fərqli siyasi institutlar və fondlar vasitəsilə) blokları və artıq öz aktuallığını tam itirir. Beləliklə, bölgənin daxili işlərində müdaxilə imkanları da ən minimal səviyyədə azalır, hətta yox olur;

ABŞ-ın bölgə ilə yeni əməkdaşlıq konsepsiyası vacib bir mərhələyə qədəm qoyur. Vaşinqtonun yaxın tərəfdaşı qismində çıxış edən Azərbaycan regionla ABŞ arasında münasibətlərin tənzimlənməsində açar rolunu oynayır.

Beləliklə, bu balans siyasəti hər üç ölkəyə global diplomatiyada əlavə manevr və siyasi dividendlər qazandırır.

Koordinasiya imkanı...

Əməkdaşlığın koordinasiyasının ortaya qoyduğu üstünlüklərdən danışılan zaman təhlükəsizlik arxitekturasında yeni mərhələni xüsusi qeyd etmək lazımdır. Mərkəzi Asiyada yaşanan vəziyyət, Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi, Yaxın Şərqdə gerginlik fonunda üçlüyün əməkdaşlığı regional təhlükəsizlik sisteminin əsas sütunlarından birinə çevrilə bilər. Azərbaycan ilə Özbəkistan arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq bir neçə istiqamətdə inkişaf edir - Türkmənistan isə neytral mövqeyindən çıxmadan kollektiv təhlükəsizlik mexanizmlərində iştirak edə bilər. Bu siyasi dividend TDT-nin gələcəyi üçün də olduqca

ca vacib əhəmiyyət daşıyır - belə ki, Azərbaycanın həm də Türkiyə ilə müttəfiklik bəyannaməsi imzalaması fonunda əməkdaşlığın vahid təhlükəsizlik platformasına çevrilməsi perspektivi də yaranır.

Paralel olaraq Özbəkistan Azərbaycan və Türkmənistan arasındakı dəniz yolundan özünə iqtisadi inkişafı üçün aktiv istifadə etmək imkanı qazanır - Özbəkistan Xəzərə birbaşa çıxışı olmayan dövlət olsa da, əməkdaşlıq vasitəsilə özünün beynəlxalq təsirini artırır. Xəzər üzərindən koordinasiya isə həm enerji, həm də siyasi müstəvidə kollektiv üstünlük yaradır.

TDT-nin Şərqi ilə Qərbi arasında əlaqə güclənir

3 qardaş və Türk əsilli dövlətin arasında yaranan əməkdaşlıq və dostluq müstəvisi birmənalı şəkildə TDT-nin inkişafında da yeni mərhələ formalaşdırma imkanı yaradır. Düzdür, Türkmənistan hələlik qurumun müşahidəsi qismində üzüdür, amma yaxın perspektivdə tam-hüquqlu üzv olma ehtimalı böyükdür. Hətta bunun mümkünlüyü ilə bağlı Türkmənistanın dövlət rəhbərləri bir neçə dəfə fikir bildiriblər. İndiki halda isə Türkmənistanın Azərbaycan və Özbəkistanla əlaqələrinin güclənməsi bu ehtimalı daha da artırır.

Beləliklə, Azərbaycan - Özbəkistan - Türkmənistan üçlüyü Türk dünyasının "strateji körpüsü" rolunu oynamaq imkanını yaradır. Bu birliklə:

TDT-nin qərb qolu (Azərbaycan - Türkiyə) ilə şərq qolu (Özbəkistan - Qazaxıstan - Qırğızıstan) arasında əlaqə güclənir; TDT-nin güclü əməkdaşlığa malik beynəlxalq təşkilat kimi tanınması prosesi sürətlənir; Türk dünyasının vahid siyasi mövqelərinin formalaşması mümkün olur.

Bu isə nəticə etibarilə həm

hər üç ölkə, həm də bütövlükdə TDT üçün ən böyük siyasi dividend hesab oluna bilər. Qeyd edək ki, Azərbaycan bu üzlükdə həm Avropa ilə enerji əməkdaşlığını, həm də Türkiyə ilə strateji müttəfiqliyi təmin edən dövlət kimi ön plana çıxır. Bakı

Geniş diapazonlu əməkdaşlıq və gələcək perspektiv...

Nəticə etibarilə, Azərbaycan - Özbəkistan - Türkmənistan birliyi təkcə iqtisadi layihələr deyil, ilk növbədə siyasi dividendlər vəd edən əməkdaşlıq formatıdır. Bu birliyin güclənməsi özlüyündə TDT-nin güclənməsinə, global güclərlə balans siyasətinə, regional təhlükəsizlikdə sabitliyə,

bu birliyi TDT daxilində yeni siyasi integrasiya modeli kimi təqdim edir. Bu modelin uğuru Azərbaycanın regional liderliyini möhkəmləndirəcək və Türk dünyasında söz sahibi rolunu daha da gücləndirəcək.

“Sən də sağ ol!” Bu sözləri Prezident İlham Əliyev bu günlərdə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə - Kəlbəcər və Ağdərə rayonlarına səfəri çərçivəsində doğma yurd yerlərinə qayıdan sakinlərlə görüşündə birinci xanım Mehriban Əliyevaya xitabən deyib. Ağdərə rayonundan verilən reportajlarda artıq sosial şəbəkələrdə trendə çevrilən, heç də adi olmayan bir səhnə izlədik. Mehriban xanım Əliyeva postmüharibə dövründə dəfələrlə Prezident İlham Əliyevlə birlikdə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə səfərlərdə olub. Bu dəfə o, keçmiş məcburi köçkünlərlə görüşdə dövlət başçısının yanında yox, sakinlərin arasında dayanmışdı.

Həmin görüşü, dövlət başçısının Mehriban xanım Əliyevaya “sən də sağ ol” xitabını müxtəlif baxış bucağından dəyərləndirmək mümkündür. Əvvəla, bu, Prezident tərəfindən, dövlətin və xalqın adından edilən bir təşəkkürdür ki, bu da çox yüksək dəyərə malikdir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasına, burada aparılan quruculuq-bərpa işlərinə son dərəcə həssas yanaşan Prezident İlham Əliyev belə təşəkkürləri çox etmir. Yalnız işinə vicdanla yanaşan, layihələrin icrasında əsl peşəkarlıq göstərən və nəticələr qazanan məmurlar bu cür yüksək qiymətə layiq görülür. Dövlət başçısının məmnunluğu həm böyük şərəf, həm də əlavə məsuliyyətdir.

Bu mənada dövlət və xalq adından Prezidentin təşəkkürü Mehriban xanım Əliyevanın halal-haqqıdır, ona həqiqətən böyük “sağ ol” düşür. Əvvəlcə onu xatırladaq ki, Vətən müharibəsindən sonrakı beş ildə Mehriban xanım Əliyeva dövlət başçısını işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfərlərdə heç vaxt tək buraxmayıb, Onunla birlikdə işğal illərində dağıdılmış, xarabazarlığa çevrilmiş şəhər və kəndlərimizi qarış-qarış gözüb. Mehriban xanım Əliyevanı qışın soyuğuna, yayın istisinə baxmayaraq, bura çəkən ruhundakı doğma torpaqlarımıza bağlılıqdır, vətənpərvərliyidir. Şəhər və kəndlərimizin, tarixi mədəni-dini abidələrimizin erməni vandalları tərəfindən acınacaqlı vəziyyətə salınması xalqımızın hər bir nümayəndəsi kimi, onun da qəlbinə toxunur, ürəyini ağrıdır. İnsan yalnız daxilən yananda, acıyanda bu hissləri keçirir.

Xalqımız, dövlətimiz qurucudur. Bunu müharibə başa çatandan sonra Prezident İlham Əliyevin tapşırığı əsasında işğaldan azad olunmuş ərazilərdə başlayan quruculuq-abadlıq işləri əyani şəkildə təsdiqləyir. Xain düşmənin zənn edirdi ki, Azərbaycanın geri qayıtdığı 11 min kvadratkilometr ərazini bərpa etməyə, dirçəltməyə gücü çatmayacaq, ən azından buna onilliklər lazım gələcək. Düşmənin yenə yanlışdı. Bərpa-quruculuq işləri müharibə başa çatandan dərhal sonra başladı. Azərbaycan dövləti, şəxsən Prezident İlham Əliyev Qarabağı mümkün qədər tez dirçəltmək və dünyanın ən gözəl guşələrindən birinə çevirmək əzmindədir. Son beş ildə görülən işlər, reallaşdırılan layihələr Azərbaycan dövlətinin gü-

cünü və məsuliyyətini bütün dünyaya nümayiş etdirir. Göz önündə yeni bir Qarabağ formalaşır, xarabalıqlar üzərində abad şəhərlər, kəndlər ucalır. Qısa müddətdə ərazilərin məskunlaşdırılmasındaq yol keçilməsi böyük uğurdur və bu uğurun əldə olunmasında Mehriban xanım Əliyevanın şəxsi iştirakını ayrıca qeyd etmək lazımdır. Məlumdur ki, işğal illərində həmçinin tarixi mədəni-dini abidələrimiz də erməni vandalizminə məruz qalıb. İşğal dövründə buradakı 67 məsciddən 65-i tamam dağıdılıb, eyni zamanda ziyarətgahlarımız, qəbiristanlıqlarımız təhqirlərə məruz qalıb. Buna dözmək olardımı? Əsla! Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva 2020-ci il dekabrın 8-də Fondun işğaldan azad edilən ərazilərdəki mədəni-dini abidələrin, məscidlərin bərpası üzrə layihəyə başladığını bəyan edib. Layihə barədə danışan Mehriban Əliyeva “Heydər Əliyev Fondu fəaliyyət göstərdiyi ilk gündən Azərbaycanda müxtəlif sahələri əhatə edən layihə və proqramlar həyata keçirir. Fondun tarixi, mədəniyyət və dini abidələrin qorunub saxlanılması və bərpası istiqamətindəki fəaliyyəti hər kəsə məlumdur. Bu gün isə qürur hissi ilə sizə Heydər Əliyev Fondunun qədim Qarabağ torpağında Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihəyə başladığını bildirmək istəyirəm. Layihə çərçivəsində yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bölgədəki ziyarətgahlarımızın bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması həyata keçiriləcəkdir. İşğal illəri ərzində Şuşa şəhərində və Ağdam rayonunda dağıntılara məruz qalmış dini ibadət yerlərinin bərpası üzrə müvafiq işlərə artıq başlanılmışdır”, - deyər vurğulayıb.

Bununla da Heydər Əliyev Fondu tarixi bərpa işlərində dövlət tərəfindən həyata keçirilən layihələrə vətəndaş cəmiyyətinin özünü kimi öz dəstəyini göstərməyə başlayıb. Heydər Əliyev Fondunun işğaldan azad olunan ərazilər üzrə layihəsinin icrası üçün xüsusi işçi qrupu yaradılıb və bərpa olunacaq abidələrin öyrənilməsi məqsədilə müvafiq qiymətləndirmə aparılıb. Bərpa işləri dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün abidələri əhatə edir. Abidələrin yenidən qurulması zamanı onların ilkin, yəni autentik simasının pozulmaması prinsipi əsas götürülür. Bununla bağlı beynəlxalq təcrübə öyrənilir və abidələrin bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması üzrə işlərdə, həmçinin mütərəqqi üsullar tətbiq edilir.

Layihəyə start verildən Mehriban xanım Əliyeva əmin-

liklə bildirdi ki, bir zamanlar ermənilərin vəhşicəsinə dağıtdığı, tövləyə çevirdiyi müqəddəs dini məkanlarımız yenidən dirçələcək və bütün Qarabağ ərazisindəki məscidlərimizdə azan səsləri eşidiləcək, dualar oxunacaqdır! Mehriban Xanım Əliyevanın arzu və diləkləri artıq reallıqdır. Zamanında dağıdılmış ibadət yerləri bir-birinin ardınca yüksək səviyyədə bərpa olunaraq etiqadlı insanların istifadəsinə verilir. İndiyədək Ağdam Cümə məscidində, Şuşa şəhərində yerləşən Yuxarı Gövhərağa, Aşağı Gövhərağa, Mamayı, Təzə məhəllə, Saatlı məscidlərində aparılan bərpa layihələri üzrə işlər yüksək səviyyədə tamamlanıb, həmçinin Zəngilan məscidinin açılışı baş tutub. Hazırda isə bu qəbildən olan layihələr digər ünvanlarda davam etdirilir. Cari ilin mart ayında Prezidenti İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə Şuşada tarixi Cöl Qala məscidinin

və bulağının bərpadan sonra açılışı baş tutub. Məsciddə bərpa işləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən “PAŞA Holding”-in dəstəyi ilə aparılıb. Yerli daşdan tikilmiş məscidin fasadının dağılmış hissələri tam bərpa olunub, təhlükəli vəziyyətə düşmüş atma və guşə daşları çıxarılaraq yenidən restavrsiya edilib. Mərtəbələrarası taxta örtük konstruksiyası quraşdırıldıqdan sonra yaranan evyan şüşəbəndlə tamamlanıb. Məscid giriş hissə, ibadət zalı və köməkçi otaqlardan ibarətdir. Cöl Qala məscidinin yaxınlığında yerləşən və XIX əsrə aid olan Cöl Qala bulağı da bərpa edilib. Qeyd edək ki, Cöl Qala məscidi XIX əsrdə Şuşa şəhərində fəaliyyət göstərən 17 məsciddən biri olub. Bu tarixi abidə XIX əsrdə Kərbəlayi Səfixan Qarabağı tərəfindən inşa edilib.

Mehriban xanım Əliyevanın

sözləri sayəsində Qarabağın, o cümlədən də Şuşanın çağırılı günləri geri qayıdır. Artıq Şuşada bir neçə dəfə “Xarıbülbül” festivalı, Vaqif poeziya günləri böyük uğurla baş tutub. Əlamətdar haldır ki, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yüksək səviyyədə təşkil olunan bu tədbirlərə Türkdillli ölkələrdən olan xalq yaradıcılığı kollektivlərinin təmsilçiləri də məmnuniyyətlə qatılırlar. Bir sözlə, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasında, xüsusilə də tarixi mədəni-dini abidələrin bərpasında, ənənələrin geri qaytarılmasında Mehriban xanım Əliyevanın verdiyi töhfələrin əhatə dairəsi kifayət qədər genişdir və buna görə də ona xalq və dövlət adından “sağ ol” demək tam yerinə düşür.

Mehriban xanım Əliyevanın Ağdərə rayonunda dövlət başçısının xüsusi təşəkkürünü qazanmasını həm də onun xeyirxahlığına, hər addımında nümayiş etdirdiyi humanizminə verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirmək mümkündür. Humanizm Mehriban xanımın həyatından və çoxşaxəli fəaliyyətindən qırmızı xətt kimi keçir. O, məhz qəlbindəki xeyirxahlıq duyğularından güc alaraq çoxşaxəli fəaliyyətini ilk növbədə cətinliyə düşən, qayğıya, köməyə ehtiyacı olan insanlara, ələxüsus da həssas qrupların təmsilçilərinə - qaçqın və məcburi köçkünlərə, şəhid ailələrinə, müharibə qazilərinə, sağlamlıq imkanları məhdud olanlara kömək əli uzatmaq, onlara hansısa bir formada yardımçı olmaq istiqamətində qurub. O, Azərbaycan qadınının fədakarlığını və xeyirxahlığını müstəqil Azərbaycanın qüdrətinin artması, insanların rifah halının yaxşılaşması naminə fəaliyyətində daim təcəssüm etdirir. Deyə bilərik ki, Mehriban xanım Əliyevanın humanizm prinsiplərinə əsaslanan fəaliyyəti onu bütün Azərbaycan vətəndaşlarının sevimlisinə çevirib.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva daim sosial məsələlərin həllinə xüsusi diqqət göstərir. Onun təşəbbüsü ilə genişmiqyaslı və ictimai əhəmiyyətli layihələr müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir. Əlbəttə, əsas diqqətini sosial məsələlərin, xüsusilə də əhalinin aztəminatlı təbəqələrinin problemlərinin həlli üzərində cəmləşdirən Mehriban xanım Əliyevanın Birinci vitse-prezident kimi ilk müşavirəsini məhz Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin yataqxanalarında müvəqqəti məskunlaşmış qaçqın və məcburi köçkünlərinin köçürülməsinə həsr etməsi bu baxımdan xüsusi vurğulanmalıdır. Böhs olunan müşavirədə müvafiq qurumlar qarşısında bu sahədə görülməli işlərə bağlı konkret

vəzifələr qoyan Mehriban xanım Əliyeva yeni mənzillərin, yeni binaların tikilməsi və inşa olunan binaların keyfiyyət standartlarına tam cavab verməsi ilə bağlı göstəriş verdi. İlk mərhələdə dörd min köçkün ailəsinə yeni mənzillə, həmçinin iş yerləri ilə təmin etmək vəzifəsi qarşıya qoyuldu. Qısa zaman ərzində Lökbatan qəsəbəsində məcburi köçkünlər üçün 1026 mənzildən ibarət müasir yaşayış kompleksinin təməlinin qoyulması, qəzalı vəziyyətdə olan binalarda məskunlaşmış məcburi köçkün ailələrinin yeni mənzillərlə təmin olunması layihəsinin icrası çərçivəsində onlara Abşeron rayonunun Masazır və Mehdiabad qəsəbələrində yeni mənzillərin verilməsi, iş adamlarının yardımı ilə bir çox ailənin yeni inşa olunmuş və tam təmirli mənzillərə köçürülməsi, eyni zamanda, digər rayon və qəsəbələrdə yeni binaların istifadəyə verilməsi ilə məcburi köçkün ailələrinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması qarşıya qoyulan vəzifələrin müvəffəqiyyətlə icra edildiyini, görülən işlərin əhəmiyyətini göstərir.

Çoxşaxəli fəaliyyətində humanizm prinsiplərinə əsaslanan Mehriban xanım Əliyeva mütəmadi olaraq valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qayğısına qalır. Bunun təsdiqi olaraq, qeyd edək ki, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə uşaq evləri və internat məktəblərinin məzunu olan gənclər üçün Nizami və Abşeron rayonlarında bir neçə çoxmərtəbəli yaşayış evi tikilib. İndiyədək fondun “Uşaq evləri və internat məktəblərinə dəstək” layihəsi çərçivəsində onlarca internat məktəbi və uşaq evi yenidən qurulub.

İndiyədək Mehriban xanım Əliyevanın bir neçə dəfə amnistiya təşəbbüsü ilə çıxış etməsi də onun humanizm dəyərlərinə böyük önəm verdiyini bir daha təsdiqləyir. Vurğulamaq yerinə düşər ki, onun irəli sürdüyü amnistiya təşəbbüsləri ölkəmizdə böyük ictimai dəstək qazanıb.

Əlbəttə, sadalananlar Birinci vitse-prezidentin rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə görülən işlərin heç də tam siyahısı deyil, amma bütün bunlar Mehriban xanım Əliyevanın cəmiyyətin həssas təbəqələrinin problemlərinin həlli diqqət mərkəzində saxladığını göstərməklə yanaşı, onun fəaliyyətinin humanizm və vətənpərvərlik prinsiplərinə söykəndiyini əks etdirir. Bu kimi xatırlatmalardan sonra Mehriban xanım Əliyevanın Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yeni mənzillərlə təmin olunan sakinlərlə keçirdiyi görüşdə dövlət başçısının yanında yox, keçmiş məcburi köçkünlərin arasında yer alması rəmzi mənə daşıyır. Birinci xanım zamanında cətin sınaqlarla üzləşən soydaşlarımızın problemlərinə çox həssas münasibət bəsləyib, indi isə onların doğma yurd yerlərinə qayıtmalarının sevincini bölüşür. İnsanın xoşbəxtliyi də elə bundadır. Son xalqın problemlərinə biganə qalmırsan, insanların həyatını yüngülləşdirməyə çalışırsan, xalq da, dövlət də, Prezident də bunu yüksək dəyərləndirərək sənə “sağ ol” deyir.

Mübariz ABDULLAYEV

Zelenski: Azərbaycana çox minnətdarıq!

Azərbaycan-Ukrayna dövlətlərarası əlaqələri xalqlarımızın bir-birinə bəslədiyi dərin rəğbətdən, onlar arasında tarixən təşəkkül tapmış dostluq və qarşılıqlı hörmət ənənələrindən qaynaqlanır. Prezident İlham Əliyevin 24 Avqust - Ukraynanın Müstəqillik günü münasibəti ilə bu ölkənin dövlət başçısı Volodimir Zelenskiyə ünvanladığı təbrik məktubunda bildirdiyi kimi, hazırda bu möhkəm təməllər üzərində qurulmuş münasibətlər inkişaf edir və yeni məzmunla zənginləşir. Siyasi dialoqumuz, iqtisadiyyat, nəqliyyat, energetika və humanitar sahələrdə əməkdaşlığımız ikitərəfli əlaqələrimizi səciyyələndirən başlıca amillərdəndir.

Öz növbəsində Volodimir Zelenski “X” hesabında etdiyi paylaşımda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ukraynanın Müstəqillik Günü münasibətlə təbrikini və Ukraynaya, ukraynalılara göstərdiyi hörməti yüksək qiymətləndirdiyini vurğulayıb. “Hörmətli cənab Prezident, Ukrayna və Azərbaycan həmişə bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib. Dost Azərbaycanın göstərdiyi humanitar və digər yardımlara görə biz çox minnətdarıq. Xalqlarımızın rifahı naminə strateji tərəfdaşlığımızı inkişaf etdirməyi səbirsizliklə gözləyirik”, - deyər Ukrayna lideri paylaşımında qeyd edib.

Müharibə fəsadları yaşayan iki dost ölkə

Azərbaycan və Ukrayna həm də oxşar tələbləri bölüşən dost ölkələrdirlər. Hər iki ölkə təxminən yetmiş il ərzində eyni ittifaq dövlətinin tərkibində olub və ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində müstəqilliklərini bəyan ediblər.

Hazırda Ukrayna qonşu Rusiya ilə müharibə vəziyyətindədir. 2022-ci ilin fevralında başlayan müharibənin hələlik sonu görünmür. Bu amansız müharibədə Ukrayna böyük itkilərə məruz qalmaqdadır. Ölkənin suveren ərazilərinin təxminən 20 faizi Rusiyanın nəzarətinə keçib. Döyüşlər başlayanadən bəri milyonlarla ukraynalı ev-çəkilərini tərk edərək xarici ölkələrdə özlərinə sığınacaq tapıblar. Avropa İttifaqı (Aİ) dövlətlərinin yardımlarına baxmayaraq, Ukrayna ordusu hələlik əks-hücum əməliyyatlarında böyük uğurlar qazana bilmir. Ölkənin ayrı-ayrı şəhərləri, o cümlədən də paytaxt Kiyev uzaq mənzilli silahlardan gecə-gündüz aramsız atəşə tutulur, evlər, mülki infrastruktur dağılır, insanlar həyatlarını itirirlər.

Azərbaycan və Ukrayna o mənada oxşar tələbi ölkələrdirlər ki, müharibənin ağrı-acısı xalqımıza da yaxşı bəllidir. Respublikamız üç onillik ərzində Ermənistanın işğalçılıq siyasəti ilə üz-üzə qaldı. Ərazilərimizin 20 faizi işğal altına düşmüşdü, bir milyondan çox soydaşımız ən zəruri əşyalarını belə götürmək imkanından məhrum edilərək doğma yurd yerlərindən qovulmuşdu. Bu insanlar uşaqları ilə birlikdə qadırlarda, vaqonlarda, uyğunlaşdırılmış binalarda yaşamaq məcburiyyətində qaldılar. Yalnız 44 günlük müharibədə rəşadətli Azərbaycan Ordusu tarixi ədaləti bərpa edərək işğal faktına son qoydu. Artıq qaçqın və məcburi köçkün soydaşlarımızın işğaldan azad edilməsi ərazilərə qayıdışı başlayıb.

Bəs Ukrayna nə etməlidir ki, işğala son qoysun? Burada nəzərlər qalib Azərbaycana yönəlir. Azərbaycan otuz ildən sonra özünün ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təminatı edilməsinə necə nail oldu? Yeri gəlmişkən, bir qədər bundan əvvəl Xankəndidə “Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlılığının güc-

ləndirilməsi” mövzusunda III Şuşa Qlobal Media Forumunda ukraynalı jurnalist Dmitri Qordon Azərbaycan Prezidentinə bu xüsusda sual ünvanladı. “Uzun illərdir ki, biz müharibə şəraitində yaşayırdıq. Hazırda Ukrayna dövlətinin mövcudluğu sual altındadır. Siz qalib ölkənin rəhbəri kimi Ukraynaya nə məsləhət görürsünüz?”, - deyər jurnalist soruşub.

Dövlətimizin başçısı isə Qordonun sualına belə cavab verib: “Heç vaxt işğalla barışmayın. Biz sırf bunu etmişik”.

Həqiqətən də, Azərbaycanın nümunəsi, keçdiyi yol unikalıdır. Azərbaycanın nümunəsinin məgzi ondan ibarətdir ki, dövlətimiz, xalqımız işğal faktı ilə heç vaxt barışmadı. Prezident İlham Əliyevin siyasi qətiyyəti sayəsində ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin təminatı məsələsi ölkə gündəminin mərkəzində saxlanıldı. Xalq və dövlət bu ümummilli məsələdə sıx birləşdi və biz qalib gəldik.

Dost ölkəyə göndərilən humanitar yardımlar

Zamanında müharibənin ağır fəsadlarını öz üzərində yaşayıb Azərbaycan dost Ukraynaya bu çətin günlərdə tək buraxmır. İndiyədək respublikamızdan Ukraynaya bir neçə dəfə humanitar yardım göndərilib. 11 avqust 2025-ci il tarixində Prezident İlham Əliyev “Ukraynaya humanitar yardım göstərilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyinə vəsait ayrılması haqqında” növbəti Sərəncam imzalayıb. Həmin Sərəncama uyğun olaraq Prezidentinin əhtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyinə 2,0 (iki) milyon ABŞ dollarının manat ekvivalentində vəsait ayrılıb. Bu sənəd əsasında Azərbaycan tərəfindən Ukraynaya humanitar yardım məqsədilə nəzərdə tutulmuş yükün növbəti hissəsi avqustun 15-də Sumqayıt Texnologiyalar Parkının ərazisindən yola salınıb. Humanitar yükün tərkibinə ümumilikdə 90 min metrə yaxın elektrik kəbelləri və naqillər, həmçinin 25 ədəd generator və 7 dost transformator daxildir. Ukraynada davam edən müharibədən zərər görmüş bölgələrin elektrik enerjisi ilə dayanıqlı təchizatının bərpasına dəstək məqsədilə göndərilən bu avadanlıqların ilk hissəsi 10 yük avtomobilindən ibarət karvanla yola salınıb. Ukrayna tərəfinin müraciətləri əsasında təşkil edilən və ümumi dəyəri 2 milyon ABŞ dolları olan sözügedən yardımın növbəti hissəsinin də yaxın günlərdə yola salınması planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan bundan əvvəl də Ukraynaya elektrik təchizatı ilə bağlı humanitar yardımlar göndərib. Hazırkı müharibə şəraiti ilə əlaqədar olaraq, Azərbaycanın Ukraynaya göstərdiyi ümumi humanitar dəstək, o cümlədən bərpa və yenidənqurma yönümlü yardımların ümumi dəyəri artıq 44 milyon ABŞ dollarını keçib.

Həmçinin Cənubi Qafqazın ən böyük ictimai təşkilatı olan Heydər Əliyev Fondu tərəfindən ukraynalı uşaqların bir qismi respublikamıza götürülərək onlara müvəqqəti də olsa qayğı, nəvaziş göstərilib. Cari ilin avqustunda Ukraynadan ölkəmizə götürülmüş daha 30 uşaq Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin Qəbələ Uşaq Reabilitasiya Mərkəzində reabilitasiya xidmətləri ilə əhatə olunub.

Mübariz FEYİZLİ

Yaradılan sənaye parkları və nümunəvi aqrar təsərrüfatlar

Regional inkişaf strategiyasının ən mühüm məqamlarından biri, heç şübhəsiz ki, bölgələrdə iqtisadi fəallığın artırılmasıdır. Azərbaycanın bütün bölgələrinin özünəməxsus zənginlikləri var. Elə bölgələrimiz var ki, orada turizm cəlbədiciliyi yığır. Digər regionlarda sənayenin və aqrar sektorun ayrı-ayrı sahələrini inkişaf etdirmək üçün güclü potensial var. Dövlət proqramlarında bütün bunar nəzərə alınmaqla ayrı-ayrı bölgələr üzrə müxtəlif tədbirlərin görülməsi tə-

min edilir.

Son 20 ildən artıq müddətdə Azərbaycan yeni regional sənaye xəritəsinin formalaşması çox böyük uğurdur. Bəhs olunan dövrdə ölkə üzrə 9 sənaye parkı, həmçinin Neftçayla, Masallı, Hacıqabul və Sabirabad şəhərlə məhsulləri yaradılıb, bu da regionlarda sənaye sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarların, o cümlədən kiçik və orta sahibkarların fəaliyyətinin dəstəklənməsi, əlverişli biznes və investisiya mühitinin yaradılma-

yıb. Həmin layihələrin icrası sayəsində bu gün Azərbaycan infrastruktur təminatı baxımından dünyanın ən qabaqcıl ölkələri səviyyəsinə yüksəlib. Dövlət proqramlarının icrası çərçivəsində Təxtəkörpü, Şəmkirçay, Tovuzçay, Göytəpə su anbarları, Baş Mülğan kollektoru kimi nəhəng layihələrin icrası böyük uğurdur. Bu qəbildən olan su layihələrinin həyata keçirilməsi sayəsində regionlarda dövrüyyəyə yeni torpaqlar cəlb olunub, eyni zamanda, əhalinin içməli su

Regional inkişafın Azərbaycan modeli

Azərbaycanın dünyada nümunə kimi qəbul olunan inkişaf modeli bir sıra fərqli cəhətləri ilə fərqlənir. Burada bütün ölkə boyunca tarazlı inkişafın prioritetliyi xüsusi yer tutur. Biz ayrı-ayrı ölkələrin təmsalında inkişafın paytaxtların və yaxud digər iri şəhərlərin ətrafında mərkəzləşməsinin kə-

dərli nəticələrini izləmişik. Belə hallarda ölkələrin potensialından səmərəli şəkildə istifadə olunmur və regionlar inkişafdan kənada qalırlar.

Azərbaycan isə fərqli yol tutub. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı regional inkişaf proqramlarına uyğun olaraq

Müvafiq Dövlət proqramlarının uğurlu icrası

Respublikamızda bütün ölkə boyunca tarazlı inkişafın təminatı edilməsi təşəbbüsü bilavasitə Prezident İlham Əliyevdən gəlib ki, bunun da özəl tarixi var. 2003-cü ildə ilk dəfə prezident seçkiləri məsafəsinə qatılan İlham Əliyev bəyan etdi ki, dövlət başçısı seçiləcəyi təqdirdə Azərbaycanın regionlarının hərətərəfli inkişafına nail olacaq. Xalq Ona inandı və səs verdi. Eyni zamanda, son 20 ildən artıq müddətdə Prezident İlham Əliyev öz vədinə yüksək səviyyədə əməl edib. Respublikamızda dövlətimizin başçısının müvafiq Fərmanı əsasında 2004-cü ildə regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair ilk Dövlət Proqramı qəbul olunub və beləliklə də, uğurlu bir ənənənin əsası qoyulub. Regional inkişafa dair ilk Dövlət Proqramı 2004 - 2008-ci illəri əhatə edirdi. Sonrakı mərhələdə isə 2009 - 2013, 2014 - 2018, 2019 - 2023-cü illəri əhatə etməklə daha üç Dövlət Proqramı qəbul olunub.

Ölkənin bütün regionlarının hərətərəfli inkişafını hədəfləyən müvafiq Dövlət proqramları dərindən əsaslandırılmış konseptual sənədlər olmaqla yanaşı, həm də geniş praktiki məzmunla malikdirlər. Onlar hazırlanarkən dünyadakı qabaqcıl təcrübə və müasir çağırışlar nəzərə alınıb. Eyni zamanda, regional inkişaf proqramları hazırlanarkən bölgələrin ənənələri, əmək ehtiyatları, insanların arzu və istəkləri diqqət mərkəzində saxlanıb. Bütün bunlar da sözügedən Dövlət proqramlarının işlək olmasını təmin edib.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair indiyədək qəbul olunan bütün Dövlət proqramlarının icrası yüksək səviyyədə təmin olunub. Bunun da nəticəsində ölkə üzrə Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM), o cümlədən də qeyri-neft məhsulları istehsalı əhəmiyyətli dərəcədə artıb, regionlarımız iqtisadi güc amilinə çevrilib, əksəriyyəti daimi olmaqla yeni iş yerləri yaradılıb, həmçinin bütün bölgələrimizdə genişmiqyaslı quruculuq-abadlıq işləri həyata keçirilib, insanlar üçün rahatlıqlar artırılıb, kommunal xidmətlərin səviyyəsi yüksəlib. Bütün bunlar isə, təbii ki, vətəndaş məmnunluğu yaradır, kənd yerlərdə yaşayan əhalinin məcburi miqrasiyasının qarşısını alır, xüsusilə də iş yeri tapan, sosial rahatlıqlarla əhatə olunan gənclərimiz iri şəhərlərə köç etmək barədə düşüncələr, gələcək həyatlarını doğrulub boya-başa çatdıqları yerlərdə qururlar.

si, yeni iş yerlərinin açılması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Regional sənayenin inkişafının dəstəklənməsi davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva regionlarda son səfərləri çərçivəsində avqustun 20-də “Hacıkənd” İstirahət Kompleksinin tikintisi ilə tanış olublar, həmçinin Gəncə şəhərində “Azerbazalt” MMC-nin bazalt məhsullarının istehsalı müəssisəsinin təməlləşmə mərasimində iştirak etmişlər. Eyni vaxtda 452 qonaqın qəbulu üçün nəzərdə tutulan “Hacıkənd” İstirahət Kompleksi müxtəlif kateqoriyalı 133 nömrədən, 19 birmərtəbəli standart və 10 ikimərtəbəli VIP kottejdən ibarət olacaq.

“Azerbazalt” MMC-nin bazalt məhsullarının istehsalı müəssisəsi yerli xammal əsasında fəaliyyət göstərəcək. İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu layihədə 30 faiz paya malikdir. Ümumi sahəsi 4 hektar olan zavodda ildə 360 min ton orqanik gübrənin istehsalı planlaşdırılır. İşəvə Türkiyə texnologiyaları əsasında qurulacaq müəssisədə əsas xammal kimi Göygöl rayonunun “Çaykənd” yatağında çıxarılan yüksəkkefiyyətli bazaltıdan istifadə ediləcək. Layihənin birinci mərhələsində 200 nəfərin daimi işlə təminatı edilməsi nəzərdə tutulur.

Dövlət proqramları çərçivəsində aqrar sahənin inkişafı da əsas prioritet istiqamətdəndir. Aqrar sahənin vergilərdən azad edilməsi, subsidiyaların, güzəştli kreditlərin verilməsi və digər dövlət dəstəyi mexanizmlərinin tətbiqi regionlarda bu sahənin innovativ əsaslarla inkişafına mübit zəmin formalaşdırıb. Azərbaycan əhalisinin təxminən yarısı bölgələrdə yaşayır. Bu baxımdan regionlarda əmək bazarının inkişafı, məşğulluğun təminatı müstəsna önəm daşıyır.

O cümlədən regionlarda ənənələrə uyğun təsərrüfat sahələri canlandırılıb, kənd təsərrüfatının pambıqçılıq, baramaçılıq, tütünçülük kimi əmək tutumu böyük, gəlir imkanları daha çox olan istiqamətləri inkişaf etdirilib. Bütün ölkə üzrə aqrar sektorun yeni yanaşmalar və innovasiyaların tətbiqi yolu ilə inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət göstərilir. Qeyd edək ki, bəhs olunan dövrdə respublika üzrə 51 aqropark yaradılıb.

Ölkəmizdə indiyədək yaradılan aqroparkların sırasına cari ildə daha bir nümunəvi təsərrüfat əlavə olunub. Prezident İlham Əliyev iyunun 23-də Yevlax pilot aqroparkının açılışında iştirak edib. Ümumi sahəsi

bölgələr də sosial-iqtisadi inkişaf proseslərinə cəlb olunub. Bunun da nəticəsi olaraq bütün respublika üzrə şəhər kimi regionlarımız formalaşmış. O da diqqət çəkən məqamdır ki, Prezident İlham Əliyev regionların tarazlı şəkildə inkişaf etdirilməsinə həssas yanaşma sərgiləyir. Dövlətimizin başçısının bölgələrə artıq ənənə halını alan ardıcıl səfərləri bunun əyani təsdiqidir. Elə bu günlərdə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Gəncə şəhərinə və işğaldan azad olunmuş ərazilərə növbəti dəfə səfərə gedərək burada bir sıra yeni açılış və təməlləşmə tədbirlərinə qatılıblar.

rastruktur layihələrinin böyük bir qismi sosial təyinatlıdır. Bu sırada respublikanın ayrı-ayrı bölgələrində 3 mindən çox məktəbin inşasını və yaxud əsaslı şəkildə yenidən qurulmasını xüsusi olaraq qeyd edə bilərik. Regional təhsil infrastrukturunun yenilənməsində həmçinin Heydər Əliyev Fondu da yaxından iştirak edir. Bundan başqa, regional inkişaf proqramlarının icrası çərçivəsində bölgələrimizdə ən müasir tələblərə cavab verən xəstəxanalar, diaqnostika mərkəzləri, idman kompleksləri inşa olunub.

Mübariz ABDULLAYEV

Laçın şəhəri Qarabağ bölgəsində strateji və mədəni əhəmiyyətə malik bir məkandır. Həm coğrafi, həm də tarixi baxımdan böyük əhəmiyyət

kəşb edən Laçın, Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi və ərazi bütövlüyü uğrunda verdiyi mücadilənin simvoluna çevrilmişdi. Prezident İlham

Qayıdış və zəfərin simvolu!

Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günləri təsis edilib. Sözügedən Sərəncama əsasən, 26 avqust Laçın şəhəri günü kimi müəyyən olunub. Bu gün Laçının erməni işğalından azad edilərək yenidən Azərbaycan xalqının nəzarətinə qaytarıldığı tarixi hadisəni əbədləşdirir.

Laçın günümüz!

Qafqazda yeni nizam, yeni reallıq yaradan tarixi Zəfərdən sonra dövlət başçısı tərəfindən sülh gündəliyi irəli sürüldü, qarşı tərəf sülhə məcbur edildi.

Azadlıq mücadiləsi nəticəsində Laçının bərpası təkcə ərazi məsələsinin həllinə deyil, həm də uzun illər bo-

yunca öz doğma torpaqlarından didərgin düşən insanların öz yurdlarına qayıtması səbəb oldu. Laçın, həm də Qarabağ münafişəsi çərçivəsində Azərbaycanın zəfərini, mübarizəsini və xalqın birlikdə verdiyi mücadiləni göstərən bir simvola çevrildi.

Sülh və firavanlıq simvolu...

Laçın, həmçinin Azərbaycanın mədəniyyətini və tarixini təmsil edən bir şəhərdir. Şəhər Azərbaycanın qədim və zəngin tarixindən izlər daşıyan bir məkandır. Buradakı ən qədim yaşayış sahələri və maddi-mədəniyyət abidələri Laçının tarixinin çox qədimlərdə dayandığını sübut edir.

Laçınla bağlı ən məşhur əfsanələrdən biri də “Laçın Quşu” əfsanəsidir. Bu əfsanə şəhərin adını daşıyan quşun, yəni Laçın quşunun sülh və firavanlıq simvolu

olması ilə əlaqələndirilir. Laçın Ermənistanın Azərbaycanı qarşı ərazi iddiaları nəticəsində 1992-ci ilin may ayında işğal olunmuşdu. İşğal dövründə Laçın Ermənistanın Qarabağda ərazi genişləndirmək məqsədi ilə həyata keçirdiyi təcavüzkar siyasətinin tərkib hissəsi oldu. Şəhərin işğalı çox sayda azərbaycanlı ailəsinin öz torpaqlarını tərk etməsinə səbəb oldu, həmçinin Laçın əhalisinin bir çoxu qaçqınlıq həyatı yaşadı.

Laçın zəngin tariximizdən izlər daşıyan məkandır...

Laçının işğaldan azad olunması

2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində əldə olunan zəfərdən sonra 10 noyabr 2020-ci il tarixində imzalanan üçtərəfli Bəyanata əsasən, Laçın rayonu, o cümlədən Laçın şəhəri də mürəkkəbli şəkildə Azərbaycanın nəzarətinə qaytarıldı. 2022-ci ilin 26 avqustunda Azərbaycan Or-

dusu Laçın şəhərinə daxil olaraq tam nəzarəti bərpa etdi. Güclü siyasi rəhbərlik sayəsində Azərbaycan beynəlxalq hüququn tələblərini özü yerinə yetirdi. Ali Baş Komandanın tabeliyində Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tarixi qələbə qazanaraq Azərbaycan xalqının 30 illik həsrətinə son qoydu. Cənubi

Laçının gələcəyi

Laçının azad olunması Azərbaycanın gələcək inkişafı və ərazi bütövlüyünün möhkəmlənməsi baxımından çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Laçın Azərbaycan üçün təkcə bir şəhər deyil, həm də xalqın müstəqillik və öz müqəddəratını təyin etmə uğrunda göstərdiyi mübarizənin simvoludur. Laçının gələcəkdə bərpası və inkişafı, Qarabağ bölgəsinin iqtisadi və mədəni potensialını canlandırmaqla yanaşı, Azərbaycanın

beynəlxalq aləmdə nüfuzunu da artıracaq.

Bütün azad edilmiş ərazilərimizdə olduğu kimi, Laçın şəhəri də genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinin mərkəzinə çevrilib. Laçının gözəlliyi, təbiət mənzərələri onun Qarabağda fərqli bir məkana çevrilməsinə imkan verir. Təbii ki, əsas məsələ bu unikallığı bərpa etmək, yaddaşlarda qalan yurd yerinin özəli görünüşünə nail olmaqdır.

Rayonun enerji potensialı çox yüksəkdir, yol-nəqliyyat infrastrukturunu yenilənir və genişləndirilir. Burada hava limanının inşası bölgənin beynəlxalq status və əhəmiyyətini artırmaqla bərabər, həm də işğaldan azad edilmiş tarixi torpaqlarımızda aparılan abadlıq-quruculuq işlərinin miqyasını göstərir. Təməli 2021-ci ildə qoyulan Laçın Beynəlxalq Hava Limanı 2025-ci il mayın 28-də istifadəyə verilib. Hava limanı Laçın şəhərinə 30, Şuşaya 70, Kəlbəcərə 60 kilometrlik məsafədə yerləşir. Bu hava limanı strateji

təyinatı ilə yanaşı, gələcəkdə regionun turizm potensialının inkişafına da imkan verəcək.

Hazırda Laçında həyata keçirilən genişmiqyaslı quruculuq işləri yüksək zövq və keyfiyyətlə aparılır. Təbii yaşıllıqlarla əhatələnmiş şəhərin tarixən mövcud olmuş təxminən 258 hektar məskunlaşma ərazisində həyatı sahəsi olan fərdi evlərin, xəstəxana, İşğal və Zəfər muzeylərinin yerləşməsi Memorial Park, məktəbəqədər və tam orta təhsil müəssisələri, peşə məktəbi, həmçinin mədəniyyət və turizm obyektlərinin ti-

kintisinin nəzərdə tutulması Laçın şəhəri ilə bağlı qarşıda dayanan mühüm işlərdəndir. Bütövlükdə, Laçında 1000-dən çox yaşayış evi tikilib və bərpa edilib. Laçın şəhərində 626 fərdi ev, çoxmənzilli binada 138 mənzil, 87 qeyri-yaşayış sahəsi istifadəyə verilib. Hazırda şəhərdə 89 fərdi ev, 28 çoxmənzilli bina, 26 qeyri-yaşayış sahəsinin tikinti və bərpası davam edir. Eyni zamanda, 237 fərdi ev və 29 çoxmənzilli binanın (436 mənzil) tikintisi planlaşdırılır. 2023-cü il avqustun 25-də Laçın rayonunda “Hoçəzfilm”

yaradıcılıq studiyasının çəkiliş pavilyonunun açılışı da buranı mədəniyyət ocaqlarından birinə çevirib.

26 avqust Laçının işğaldan azad olunmasının ildönümü yalnız bir şəhərin bərpası günü deyil, həm də Azərbaycanın Qarabağ müharibəsindəki zəfərinin və xalqın azadlıq mübarizəsinin göstəricisidir. Bu gün Laçının tarixi və mədəniyyəti ilə birgə xalqımızın bu böyük zəfərini qeyd etmə və gələcəyə doğru birgə addımlama günüdür.

Yeganə BAYRAMOVA

Cəmiyyətin davamlı inkişafı və rifahı üçün... İctimai və dövlət maraqlarımız harmoniya təşkil edir

Dünya düzəni qurulandan bəri toplumların ən vacib xüsusiyyətlərindən biri cəmiyyət olaraq formalaşma bilmək olub. İctimai və dövlət maraqları isə bir cəmiyyətin həyatını təşkil edən, kollektiv rifahı təmin etməyə yönəlmiş vacib prinsiplərdən hesab olunur. Hər bir dövlətin əsas funksiyalarından biri vətəndaşların maraqlarını qorumaq, onları ədalətli şəkildə təmin etmək və cəmiyyətdəki sosial bərabərliyi saxlamaqdır.

Bu gün dünyada baş verən siyasi-iqtisadi proseslər, geosiyasi dəyişikliklər, qloballaşma kimi amillər dövlət və ictimai maraqların mahiyyəti və təmin olunması ilə bağlı ortaya real çağırışlar qoyur. Dövlət və ictimai maraqlar arasında qarşılıqlı münasibət və ya bunların hansının daha üstün olması ilə bağlı fərqli siyasi düşüncələr, yanaşmalar var.

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi hüquqi çərçivədə həyata keçirilir. Bu çərçivə beynəlxalq müqavilələrdən tutmuş, yerli qanunvericiliyə qədər müxtəlif səviyyələrdə mövcuddur. Hüquqi sistemlər və qanunlar, bu maraqların qorunmasını təmin edən əsas vasitədir.

Azərbaycan bu sahədə uğurlu addımlar atıb

Mövzunu “Yeni Azərbaycan” şərh edən “Bakı Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının Resurs və Təlim Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri Rauf Zeyni bildirib ki, dövlətin inkişafı, təşəkkül prosesi onun hansı məfkurə və hansı ideyalara xidmət etməsindən çox asılıdır. R.Zeyninin sözlərinə görə, dövlət o vaxt dərindən sürətli inkişafı irəliləyir ki, burada xalqın dövlət maraqları ilə ictimai maraqları üst -

üstə düşür: “Bu, o deməkdir ki, dövlət iradəsinə xalqdan alır. Əgər bir az da açsaq, dövlət xalq deməkdir, xalq isə dövlət deməkdir. Bir dövlətin hərtərəfli inkişafında təbii olaraq əsas inkişaf yollarındakı məqamlar dövlətin maraqlarının xalq tərəfindən müdafiə olunmasıdır. Çünki hər bir dövlət xalqın iradəsinə söykənərək onun milli maraqları üçün çalışır, ona söykənən siyasət həyata keçirir”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

təndaşlardan çoxsaylı müraciət daxil olub və onlar müvafiq qaydada hökumət tərəfindən cavablandırılıb. Bunlar insan hüquq və azadlıqlarına riayət və hörmətə, ümumi təhlükəsizlik təhdidlərinə yeni yanaşmalara, milli qanunvericiliyə beynəlxalq standartların tətbi-

qinə gətirib çıxarıb. Eyni zamanda, o da mühümdür ki, ölkənin siyasi müstəqilliyinin formalaşması və inkişafı şəraitində obyektiv olaraq milli kimliyin formalaşması da uğurla həyata keçib. Bu zaman milli maraqlar məsələsi də uğurla təmin edilib”.

Milli maraqlar hər bir dövlətin siyasətini müəyyən edir

Birlik sədrinin sözlərinə görə, milli maraqlar hər bir dövlətin fəaliyyətinin təməli hesab olunur: “İstənilən dövlətin siyasətini müəyyən edən milli maraqlardır. İnsanın etdiyi hər şey onun şüurundan keçir. Onun fəaliyyətinin daxili mənbələri ehtiyac və maraqlardır, onları nəzərə almadan dövlətlərin, partiyaların, sosial qrupların və konkret şəxslərin siyasətində əsl mənə, niyyət və konkret addımları anlamaq mümkün deyil. Tarixə nəzər salmaq bizi inandırır ki, insanların hərəkətləri öz maraqlarından irəli gəlir və yalnız onlar əsas rol oynayır. Bu baxımdan siyasi maraqlar məsələsinə xüsusi diqqət olunmalıdır. Siyasi həyat bir-biri ilə əlaqəli maddi formasiyaların, ideoloji və digər siyasi-ictimai institutların, o cümlədən dövlət qurumlarının məcmusunda çoxşaxəli olduğu kimi, siyasi maraqlar da müxtəlifdir. Müstəqil olmaq və xalqın dövlət kimi formalaşması şəraitində maraqların tabeliyində milli maraqlar üstünlük təşkil edir. Nəticə daha yaxından araşdırıldıqda cəmiyyətin bir sivilizasiyadan digər sivilizasiyaya çevrilməsində maraqların rolunun böyük olduğunu deməyə əsas verir. Dövlətçiliyin və dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında mil-

li maraqlar həmişə əsas olub. Siyasi prosesdə, bir qayda olaraq, milli maraqlar probleminin aktuallaşması özünü göstərir. Müasir tarixi inkişaf dövrünün xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, indi milli maraqlar problemi digər elm sahələrinə nisbətən daha çox siyasətdə öyrənilir və bu, tamamilə düzgündür, formalaşmış təcrübəyə əsaslanaraq cəmiyyətdən problemlərin həllini tələb edir. Azərbaycan bu məsələnin öhdəsindən uğurla gəlib və bu da ölkəyə ictimai maraqları da uğurla təmin etməyə imkan verir”.

Göründüyü kimi, ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi, cəmiyyətin davamlı inkişafı və rifahı üçün zəruridir. Tarixi perspektivdə dövlətin maraqları zamanla dəyişib, hüquqi baxımdan müxtəlif hüquqi çərçivələr bu maraqları təmin etmək məqsədini güdür. Sosial aspektdə isə dövlət vətəndaşların bərabər hüquqlarını qorumağa çalışır və sosial ədaləti təmin etməyə yönəlmiş siyasətlər həyata keçirir. Bu üç perspektiv, ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsinin əsas hissələridir və bir-birini tamamlayaraq, cəmiyyətin sağlam və ədalətli inkişafını təmin edir.

Yeganə

Köklü modernləşməyə xüsusi diqqət edilməlidir

R.Zeyni qeyd edib ki, ölkəmizdə ictimai və dövlət maraqlarının müdafiəsindən danışarkən, köklü modernləşməyə xüsusi diqqət edilməlidir: “Eyni zamanda, bu barədə danışarkən demokratikləşmə sahəsində əldə olunan nailiyyətləri qeyd etməmək olmaz. Bu gün islahatların gedişi barədə əhalinin və dünya ictimaiyyə-

tinin geniş şəkildə məlumatlandırılması və onların həyata keçirilməsinə ictimai nəzarətin həyata keçirilməsi mühüm əhəmiyyət kəşb edir. Transformasiyaların səmərəliliyinin açarı vətəndaşların dövlətin və cəmiyyətin inkişaf proseslərində fəal iştirakıdır. Son illər bu unikal mexanizm vasitəsilə müxtəlif istiqamətlər üzrə və-

İnkişafın və innovasiyanın uğurlu modeli

Azərbaycanda rəqabətqabiliyyətli startap nəslı formalaşır

Süni innovasiya modelinin mühüm atributlarından biri olan startaplar biznes ideyalarının mükəmməl aləti kimi özünü doğrultmaqdadır. Bir neçə ildir ki, fəaliyyət göstərən “Startap Azərbaycan” platforması startaplar, investorlar, maliyyə fondları, yeni rəqəmsal alətlərə dəstək verməklə gənc biznes komandasının təşviqinə, böyüməsinə səbəb olmaqdadır. Bunun nəticəsidir ki, süni intellektin atributlarından biri olan bu layihələrə qoşulan gənc istedadların sayı durmadan artır. 2022-2024-cü illər ərzində yerli startaplarımız müxtəlif global investor və təşkilatlardan 2,4 milyon avrodan çox investisiya cəlb ediblər. Bu, ölkəmizin innovasiya potensialına olan inamın göstəricisidir, həm də həyata keçirdiyimiz təşəbbüslərin real nəticəsi kimi qəbul edilə bilər.

Regionlardakı startaplara 2,2 milyon dollardan artıq sərmayə yönəldilib

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Samir Məmmədov regionlarda həyata keçirilən innovasiya proqramının yekun təqdimat mərasimində bildirib ki, ölkəmizin innovasiya ekosisteminə genişmiqyaslı işlərin görülməsi sayəsində son 3 ildə müxtəlif inkubasiya və akselerasiya proqramları, hakatonlar və ideatonlar təşkil edilib. Bu çərçivədə 600-dən

çox startap dəstəklənib və onların əhəmiyyətli bir hissəsi - 275-dən çoxu minimum işlək məhsul mərhələsinə qədər inkişaf edib.

Nəticədə startaplarımız elektron ticarət, səhiyyə və təhsil texnologiyaları, aqroteknologiya, maliyyə texnologiyaları, ekoloji təmiz texnologiyalar, eşyaların interneti, böyük verilənlərin emalı və oyun sənayesi ki-

mi çoxşaxəli sahələri əhatə edib. Bununla yanaşı, Azərbaycanla vənçur kapital mexanizmlərinin inkişafı da mühüm mərhələyə qədəm qoyub. Son illərdə yaradılmış müxtəlif fondlar vasitəsilə, ümumilikdə, 15 milyon dollardan çox kapital formalaşdırılıb və həmin fondlar artıq 2,2 milyon dollardan artıq sərmayəni regionlarda fəaliyyət göstərən startaplara yönəldiblər.

Gəncədə İnnovasiya Mərkəzi yaradılır

Ötən ilin oktyabr ayında Bakıda Abşeron Vadisi İnnovasiya Klasteri çərçivəsində Azərbaycan İnnovasiya Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması Azərbaycanın innovasiya ekosistemi üçün olduqca əlamətdar bir hadisə kimi yadda qalıb. Bu, onu təsdiqləyir ki, innovasiya modelləri paytaxt Bakı ilə məhdudlaşmır, regionlarda da

geniş vüsət alır. Ələlxüsus da startap modeli artıq regionlarda innovasiya proqramları kimi öz imkanlarını genişləndirir. Bir müddət əvvək fəaliyyət başlayan Sumqayıt İnnovasiya Mərkəzi ölkə üzrə formalaşmaqda olan innovasiya şəbəkəsinin keyfiyyət baxımından növbəti mərhələ hesab olunur. Cari ilin sonunadək Gəncə İnnovasiya Mərkəzinin yaradılması, həmçinin Naxçıvan Dövlət Universitetində də prototipləşdirmə laboratoriyasının təsis edilməsi

nəzərdə tutulur ki, bu, regionlarda startap ekosisteminin güclənməsinə tökan verməklə bölgələrdə infrastruktur, maliyyə, insan kapitalı və texnoloji icma quruculuğunu inkişaf etdirəcək. Həmçinin regionlarda innovasiya fəaliyyətinin genişlənməsi, “İnnostart”, “4ülarada”, “ecomX” kimi layihələrin icrası gənclər arasında innovativ sahibkarlıq bacarıqlarının artmasında mühüm rol oynayacaq.

“Sabancı ARF” və “Viveka” birgə proqram planlaşdırılır

İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyinin sədri Fərid Osmanov isə bildirib ki, 2024-2025-ci illərdə 4 region, 20 şəhər və bir rayonda innovasiya-yönümlü fəaliyyət həyata keçirilib. Layihə çərçivəsində ümumilikdə, 32 maarifləndirmə tədbiri, 8 hakaton, 8 inkubasiya proqramı, 4 regional “Demo Day” tədbiri baş tutub. Ümumilikdə bütün tədbirlərdə 2000-dən çox şəxs iştirak edib. Hakatonlar çərçivəsində 116 komanda innovativ ideyalarını və MVP-lərini təqdim edib və onlardan 24 MVP-li layihə, ümumilikdə, 60 min məbləğində mükafat fondu əldə edib. Sözü-

gedən komandalardan 35-i inkubasiya proqramlarına cəlb olunub, yekun olaraq 29 MVP formalaşdırılıb, 1 komanda isə “Startap şəhadətnaməsi” əldə edib.

Hazırda startap ekosisteminin ən yeni alətləri olan inkubasiya və akselerasiya proqramlarının təşkili istiqamətində fəal iş aparılır. “Sabancı ARF” və “Viveka” kimi tanınmış platformalarla birgə reallaşdırılan “4+1 ClimAccelerator” proqramı iqlim innovasiyalarını təşviq etmək və region ölkələri arasında əməkdaşlıq həmrəyliyi yaratmaq məqsədi güdür.

Startaplar uğurlu biznes layihəsi kimi kiçik və orta biznesi (KOB) də xüsusi innovasiyalara təşviq edir, yeni tə-

şəbbüslərə qoşur. Bunun nəticəsidir ki, ölkəmizdə “Startap” şəhadətnaməsi almaq istəyən biznes icmasını sayı da-

215 mikro və kiçik sahibkar “Startap” şəhadətnaməsi əldə edib

yanmadan artır. 2025-ci ilin birinci yarısında 54 mikro və kiçik sahibkar “Startap” şəhadətnaməsi almaq üçün Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinə (KOBİA) müraciət edib ki, Ekspertlər Şurası 27 biznes təmsilçisinin “Startap” şəhadətnaməsi ilə təmin edilməsinə razılıq verib. Şəhadətnamə almış sahibkarların

23-ü hüquqi, 4-ü fiziki şəxsdir. Onlardan 23-ü mikro, 4-ü isə kiçik sahibkarlıq subyektidir. “Startap” şəhadətnaməsi almış KOB subyektlərinin 20-si Bakı şəhərində, 7-si isə regionlarda fəaliyyət göstərir. Şəhadətnamə almış sahibkarların 4-ü qadındır.

“Startap” şəhadətnaməsi almış layihələr fintek, təhsil,

ictimai işə, İKT, sənaye, turizm, biznesin rəqəmsallaşması, elektron ticarət sahələri üzrə innovativ həlləri özündə ehtiva edən mobil tətbiq və on-

layn xidmətlərdir. Ümumilikdə isə indiyədək 215 mikro və kiçik sahibkarlıq subyektinə “Startap” şəhadətnaməsi verilib.

“StartupGenome” beynəlxalq hesabatında yüksək mövqe

Azərbaycanlı startapçılar biznes ideyaları, keşf və bacarıqları ilə artıq global bazarlarda uğurlu investorlar kimi qəbul edilir. KOBİA, Xəzər-Vençur, Elmin İnkişafı Fondu, Prezident yanında Gənclər Fondu, Sahibkarlar Təşkilatları Milli Konfederasiyasında təmsil olunan bacarıqlı gənc ideya müəllifləri kifayət qədər uğur qazanmağa nail olub. Ölkəmizi təmsil edən “SkyBee” komandası Ümumdünya Startap Yarışmasının (World Startup Competition) Asiya və Afrika üzrə Regional Final Müسابiqəsində 30-dan artıq texnologiya şirkəti arasında

“Aqrar sektorda ən yaxşı startap” nominasiyasının qalibi olub.

Dünya ölkələrinin innovasiya ekosisteminin təhlilini aparan “StartupGenome” şirkətinin bir müddət əvvəl açıqladığı 2025-ci il üzrə hesabatda Azərbaycan “Asiya ekosisteminə istedadların əlçatanlığı” reytingində 25 ölkə arasında yer alır. Bu uğurlu göstəricilər bir daha Azərbaycanın startap platformasının qabaqcıl model kimi inkişaf edərək rəqabətli insan kapitalının formalaşmasında mühüm rolunu göstərir.

E.CƏFƏRLİ

Suriya ilə İsrail arasında saziş imzalanacaq?

Yaxın zamanda Suriya və İsrail ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə təhlükəsizlik barədə saziş imzalaya bilərlər. Ərəb KİV-nin məlumatına görə, Vaşinqton Suriyanın keçid dövrünün prezidenti Əhməd Əl-Şaraa, İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu və ABŞ Prezidenti Donald Tramp arasında üçtərəfli görüşün təşkili yönündə fəal iş aparır - onların məlumatında qeyd olunur ki, bu istiqamətdə prosesi intensivləşdirmək üçün bu yaxınlarda Suriyanın yeni hakimiyyəti BMT-də danışıqlar aparmaq üçün xüsusi səlahiyyətlərə malik yeni nümayəndəsini təyin edib. Üçtərəfli görüş sentyabrın 25-də Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyası çərçivəsində baş tutub. Bu görüşdə tərəflərin Suriya ilə İsrail arasında gərginliyin azaldılmasına yönəlməsi bir sıra sənədlər imzalamaq niyyətində olduğu iddia olunur. “Al-Arabiya” qeyd edir ki, bu həftə Parisdə İsrailin Strateji məsələlər naziri Ron Dermer və Suriyanın Xarici İşlər naziri Əsəd əl-Şibani arasında baş tutan danışıqlarda mühüm irəliləyiş əldə olunub - tərəflər mübahisəli məsələlərin 80 faizi üzrə razılığa gəliblər və məsləhətləşmələri Bakıda və Parisdə davam etdirməyə hazırdılar. Əhməd Əl-Şaraa da yerli KİV-lərə açıqlamasında İsrail və Suriya nümayəndələrinin Parisdəki son görüşündə bezi məsələlər üzrə müəyyən razılaşmaların əldə olunduğunu bildirib. “Biz ikitərəfli razılaşmalara doğru irəliləyiş əldə etmişik. Hazırda müzakirə olunan razılaşma təhlükəsizlik və sabilliyi təmin etmək məqsədi daşıyır,” - deyər Suriyanın dövlət rəhbəri vurğulayıb. Qeyd edək ki, Bakıda da İsrail və Suriya nümayəndələri arasında bir neçə görüş baş tutub.

Saziş imzalana bilər, amma...

Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri Samir Hübətov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Suriya və İsrailin bütün məsələlər üzrə tam yekun razılaşmaya gəlməsi üçün uzun zamana ehtiyac var. “Həm Suriya, həm İsrail danışıqları davam etdirməkdə maraqlıdır. Amma Suriyanın yeni rəhbərliyi İsrailə bir sıra tələblər irəli sürür. Bu tələblər budur ki, İsrail qoşunlarını Colan təpələrindən geri çəkəlməli, Suriyanı bəzəməli, Suriyanın ərazisində müəyyən silahlı birləşmələri hökumətə qarşı üsyana təşviq etməyə son verməli, ən əsası da Suriyanın ərazi bütövlüyünə hörmət etməlidir. Suriya ilə İsrail arasındakı hazırkı danışıqlar məhz bu istiqamətdə aparılır. Bu günə kimi ortaya çıxan dəlillər onu deməyə əsas verir ki, Suriyada bəzi etnik qrupların, xüsusilə də ölkənin cənubunda məskunlaşan druzların təşkilatlanmasına və silahlanmasına İsrail tərəfindən dəstək verilir. Bu da Suriyanın yeni hakimiyyətini narahat etməyə bilər. İsrail Suriyada öz strateji maraqlarına nail olmaqda ısrarlıdır. Ona görə də Suriya ilə İsrail arasındakı mövcud problemlərin tez bir zamanda öz həllini tapması inandırıcı görünmür,” - deyər S.Hübətov Suriya ilə İsrail arasında hər hansı sazişin imzalanmasını mümkün hesab

etməlidir. Suriya ilə İsrail arasındakı hazırkı danışıqlar məhz bu istiqamətdə aparılır. Bu günə kimi ortaya çıxan dəlillər onu deməyə əsas verir ki, Suriyada bəzi etnik qrupların, xüsusilə də ölkənin cənubunda məskunlaşan druzların təşkilatlanmasına və silahlanmasına İsrail tərəfindən dəstək verilir. Bu da Suriyanın yeni hakimiyyətini narahat etməyə bilər. İsrail Suriyada öz strateji maraqlarına nail olmaqda ısrarlıdır. Ona görə də Suriya ilə İsrail arasındakı mövcud problemlərin tez bir zamanda öz həllini tapması inandırıcı görünmür,” - deyər S.Hübətov Suriya ilə İsrail arasında hər hansı sazişin imzalanmasını mümkün hesab

etməlidir. Suriya ilə İsrail arasındakı hazırkı danışıqlar məhz bu istiqamətdə aparılır. Bu günə kimi ortaya çıxan dəlillər onu deməyə əsas verir ki, Suriyada bəzi etnik qrupların, xüsusilə də ölkənin cənubunda məskunlaşan druzların təşkilatlanmasına və silahlanmasına İsrail tərəfindən dəstək verilir. Bu da Suriyanın yeni hakimiyyətini narahat etməyə bilər. İsrail Suriyada öz strateji maraqlarına nail olmaqda ısrarlıdır. Ona görə də Suriya ilə İsrail arasındakı mövcud problemlərin tez bir zamanda öz həllini tapması inandırıcı görünmür,” - deyər S.Hübətov Suriya ilə İsrail arasında hər hansı sazişin imzalanmasını mümkün hesab

etməlidir. Suriya ilə İsrail arasındakı hazırkı danışıqlar məhz bu istiqamətdə aparılır. Bu günə kimi ortaya çıxan dəlillər onu deməyə əsas verir ki, Suriyada bəzi etnik qrupların, xüsusilə də ölkənin cənubunda məskunlaşan druzların təşkilatlanmasına və silahlanmasına İsrail tərəfindən dəstək verilir. Bu da Suriyanın yeni hakimiyyətini narahat etməyə bilər. İsrail Suriyada öz strateji maraqlarına nail olmaqda ısrarlıdır. Ona görə də Suriya ilə İsrail arasındakı mövcud problemlərin tez bir zamanda öz həllini tapması inandırıcı görünmür,” - deyər S.Hübətov Suriya ilə İsrail arasında hər hansı sazişin imzalanmasını mümkün hesab

tindədir. Əgər Suriya ilə İsrail arasında anlaşma əldə olunmazsa, iki ölkə arasında danışıqlar prosesi fiaskoya uğrayarsa, Yaxın Şərq Suriya ilə İsrail arasında qarşıdurma meydanına çevrilə bilər. Belə bir halın baş verməsi Tramp administrasiyası üçün arzuolunan deyil,” - deyər A.Nərimanlı vurğulayıb ki, Suriya və İsrailin Suriyada geosiyasi və geostrateji maraqları toqquşsa da, nə Ankara, nə də Təl-Əviv qarşıdurmaya

cəhd göstərmirlər. “Belə bir hal hər iki tərəfin maraqlarına da uyğun deyil. Xüsusilə, İsrail çox yaxşı başa düşür ki, Suriya ilə qarşıdurmaya getmək onun üçün çox ağır nəticələr gətirib çıxara bilər. Çünki Suriya NATO-da ən güclü hərbi potensiala və qüdrətə malik olan dövlətdir. Suriya artıq Yaxın Şərqdə öz sözünü demək iqtidarında olan regional güc mərkəzinə çevrilib”.

“Suriya ilə İsrail arasında anlaşmanın əldə olunması ehtimalı olunur. Ancaq əsas məsələ burasındadır ki, bu anlaşmaya daxil olacaq Suriya ilə İsrail arasında qarşıdurma meydanına çevrilə bilər. Belə bir halın baş verməsi Tramp administrasiyası üçün arzuolunan deyil,” - deyər A.Nərimanlı vurğulayıb ki, Suriya və İsrailin Suriyada geosiyasi və geostrateji maraqları toqquşsa da, nə Ankara, nə də Təl-Əviv qarşıdurmaya

Proses uzana bilər

da Colan təpələrini öz əlində saxlamaq imkanı qazanmasına, ikinci hədəfi isə Suriyanın cənubundakı etnik xalq olan druzlara de-fakto səviyyəsində özünüidarəetmə hüququnun verilməsinə nail olmaqdır. İsrail bu iki məsələni Suriya ilə imzalanması gözlənilən sazişə daxil etmək istəyir. Lakin İsrailin bu tələbləri rəsmi Dəməşq tərəfindən məqbul hesab olunmur. Əl-Şaraa hakimiyyəti hesab edir ki, İsrailin bu tələbləri Suriyanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə birbaşa təhdid yaradır,” - deyər A.Nərimanlı əlavə edib ki, hazırkı danışıqlar prosesində bu məsələlər ətrafında müzakirələr aparılır; “Ortaq bir nöqtənin tapılması üçün tərəflər arasında bütün maraqlara cavab verən razılaşma irəli sürülməlidir. Suriya ilə İsrail arasında sazişin imzalanması, hazırda danışıqlarda müzakirə olunan təfərrüatların razılaşdırılmasından asılı olacaq. Tərəflərin maraqları bir-biri ilə kifayət qədər ziddiyyət təşkil edir. Bu da prosesin uzanmasına gətirib çıxaracaq”.

Yunis ABDULLAYEV

Bütün tərəflər maraqlıdır

Politoloq Asif Nərimanlı qəzetimizə məsələ ilə bağlı şərhində qeyd edib ki, Suriya ilə İsrail arasında xüsusi əhəmiyyət kəsb edən anlaşmanın əldə edilməsində bütün tərəflər maraqlıdır. “Hər bir tərəfin bu məsələdə öz maraqlarını var və öz maraqlarının təmin olunmasını istəyir. Başlıca olaraq, ABŞ buna daha çox say göstərir. Bildiyimiz kimi, Donald Tramp Ağ Evə qayıtdıqdan sonra

ABŞ beynəlxalq səviyyədə sülh təşəbbüskarı kimi çıxış edir. Tramp administrasiyası Suriya ilə İsrail arasında mühüm bir sazişin imzalanmasına nail olmaqla öz sülh gündəliyində növbəti böyük uğura imza atmaq istəyir. Eyni zamanda, Suriya ilə İsrail arasında anlaşmaya nail olduqdan sonra “İbrahim” razılaşmaları üzərindən Yaxın Şərqdə yeni geosiyasi vəziyyət formalaşdırmaq niyyə-

Rumıniya - Moldova birliyi: mümkün amma təhlükəli...

Əhali narazı, siyasi təşkilatlar narahatdır

Avropada siyasi iqtisadi vəziyyət gərginləşdikcə yeni transformasiyalar, tarixi keçsmi-

şə söykənən integrativ proseslər yenidən “yada düşür”. Bu sıralamada ən “populyar” sayılan

proses Moldova ilə Rumıniya arasındakı ənənəvi birləşmə xəbərləridir. Vurğulandığı kimi,

Moldova ilə Rumıniya arasında mümkün birləşmə məsələsi son illərdə Cənub-Şərqi Avropanın

ən çox müzakirə olunan mövzularından birinə çevrilib. Tarixən eyni köklərdən qidalanan, dil, mədəniyyət və milli kimlik baxımından bir-birinə çox yaxın olan bu iki dövlətin münasibətləri, həm regionun tarixi gedişatı, həm də geosiyasi reallıqlar nəticəsində fərqli trayektoriyalar üzrə inkişaf edib. Moldova SSRİ-nin dağılmasından sonra müstəqil dövlət kimi formalaşsa da, Rumıniya Avropa İttifaqı və NATO üzvlüyü ilə fərqli inteqrasiya yolunu seçib. Buna baxmayaraq, həm ictimai rəydə, həm də siyasi müstəvidə za-

man-zaman “yenidən birləşmə” ideyası gündəmə gəlir və müxtəlif dalğalarla gündəmin ön sıralarına çıxır. Bu məsələ yalnız tarixi yaddaşıla bağlı nostalji deyil, həm də iqtisadi, siyasi və təhlükəsizlik aspektlərindən Avropanın gələcəyi üçün strateji əhəmiyyət kəsb edir. Təsəffüfə deyil ki, Moldova və Rumıniyanın birləşməsi son günlərdə yenidən avropa gündəminin müzakirə predmetinə çevrilib - “iData”nın keçirdiyi sorğu əsasən moldovalıların əksəriyyəti Rumıniya ilə birləşməyə qarşıdır.

Tarix təkrarlanacaq mı?

Qeyd edək ki, hazırda fərqli müstəqil siyasi subyektlər kimi fəaliyyət göstərən Moldova və Rumıniya tarixin bir çox dönlərində bir dövlətin daxilində və ya bir dövlət statusunda olublar. XIX əsrin əvvəlində bugünkü Rumıniyanın şimal-şərqini təşkil edən Moldaviya Knyazlığı (Prutun qərbi) ilə bugünkü Moldovanın böyük hissəsi - Bessarabiya (Prutun şərq) eyni siyasi-mədəni arealda idi, lakin Bessarabiya 1812-ci ildə Rusiyaya verildi. Prutun qərbindəki Moldova 1859-cu ildə Valaxiya ilə birləşib Rumıniyanı formalaşdırdı.

Birinci Dünya müharibəsindən sonra Bessarabiya Parlament 27 mart 1918-ci ildə Rumıniya ilə birləşmə qərarı verdi. Beləliklə, bugünkü Moldovanın böyük hissəsi 1918-1940-cı illərdə Rumıniyanın tərkibində oldu. II Dünya müharibəsi öncəsi Molotov-Ribbentrop xətti fonunda SSRİ Bessarabiyanı özün-

nə ilhaq edərək Moldaviya Sovet Sosialist Respublikasını yaratdı. Müharibədən sonra da Moldaviya SSR SSRİ tərkibində qaldı. 1991-ci ildə SSRİ dağılanda Moldova da digər müttəfiq respublikalar kimi müstəqilliyini elan etdi. Həmin dövrdə sosialist siyasi ideologiyasından imtina edən Rumıniya isə NATO (2004) və Aİ (2007) yolunu tutdu.

1990-cı ilin mayında Prut üzərində simvolik sərhəd açılışı, baş tutdu. “Güllər Körpüsü” (Podul de Flori) ilə milyonlarla insan bir-birini vızasız ziyarət etdi. O dövrün emosional fonu birləşmə ideyasını gücləndirmişdi. 1990-lar və 2000-lərdə bununla bağlı vətəndaş cəmiyyəti təşəbbüsləri (mitinqlər, imza kampaniyaları) fasilələrlə davam etdi. 2018-ci ilin “Böyük Birləşmə”nin 100 illiyi ərəfəsində Moldova daxilində 100-dən çox bələdiyyə simvolik “birləşmə bəyannamələri” qəbul etdi. Eyni ildə Alba İuliya-dan Kişinyova doğru “İğlamlı

əsr yürüşü” (“Marşul Centenarului”) keçirildi.

Birləşmə siyasi xətti ölkələrdə siyasi platformada da sərəət etmişdi - Moldovada 2019-cu ildə bir neçə unionist güc “UNIREA” blokunda birləşdi (partiyalar və QHT-lər koalisiyası), lakin seçkilərdə geniş kütlə dəstəyi toplaya bilmədi.

Siyasi fəallıq 40 faizi ötmür...

Vurğulandığı kimi, birləşmə ilə bağlı müxtəlif siyasi hərə-

katlar və partiyalar yaradılıb. Məsələn, Moldovada ən popul-

yar birləşmə tərəfdarı kimi “Partidul Unitatii Nationale” (PUN) çıxış edir. Onlar açıq unionist xətt tutur, müxtəlif illərdə parlamentdənkənər kampaniyalar, mitinqlər, informasiya aksiyaları təşkil ediblər. Hər iki ölkədə fəaliyyət göstərən “AUR” partiyası da fərqli zamanlarda həm Moldovada, həm də Rumıniyada aktiv küçə siyasəti ilə məşbul olublar. Bu sıraya Liberal Parti (PL) və vətəndaş platformalarını (ODIP/Unirea və s.) da əlavə etmək olar. Bu prosesə ictimai dəstək isə birmənalı deyil - məsələn, 2021 yazında keçirilmiş iData sorğusunda təxminən 44 faiz dəstək qeydə alınıbmışdı. Sonrakı dövrlərdə bu dəstək 30-40 faiz arasında dəyişib. Maraqlıdır ki, ölkələrin əsas böyük siyasi blokları həm “birləşməyə hə”, həm də “müstəqilliyə sadiqlik” xəttini müdafiə edirlər.

İqtisadi “uçurum”...

Birliklə bağlı strateji yol xəritəsində əsas müzakirə predmeti təbii ki, iqtisadi nüanslardır. Siyasi ekspertlər iddia edirlər ki, birləşmə baş verəcəyi halda bu, Moldovanın Rumıniyaya birləşməsi fonunda olacaq - birləşmə zamanı “Almaniya preşidenti”nə müraciət olunmasına səbəb isə Rumıniyanın Aİ üzvü olmasıdır. Aİ daxilində vahid hüquqi məkan yaradılması isə siyasi-hüquqi qərarlara söykənməlidir. Vurğulandığı kimi, 1990-cı

il “Alman birləşməsi” buna preşedent ola bilər.

Vurğulayaq ki, Rumıniyanın ötən ilki ÜDM-i 382, 8 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Həmin göstərici Moldovada 18 milyard ABŞ dollarıqdan yüksək olub. İki ölkənin birləşməsi halında ümumi ÜDM göstəricisi təxminən 400 milyard ABŞ dolları həcmində olacaq. Rumıniyanın əhalisinin sayı 19 milyon, Moldovanın əhalisi isə təxminən 2,4 milyondur. Rumıniyada adambaşı-

na nominal ÜDM Moldovadan xeyli yüksəkdir. Vahid vergi-sosial məkan və investisiya axınları Moldovada məşğulların və məhsuldarlığın tədricən yaxınlaşmasını stimullaşdırır bilər ki, bu da Rumıniya əhalisi tərəfindən xoş qarşılanmır. Bununla belə artıq yüz minlərlə moldovalının Rumıniya vətəndaşlığı var. Qeyd edək ki, iki ölkənin hüquqi qanun bazası, sosial harmonizasiya miqrasiyanı leqallaşdırır, remitensləri formal sektora çəkir.

“Dnestriyanı” təhlükəsi...

İqtisadi transformasiyada olduğu qədər iki dövlətin birləşməsində siyasi maneələr də az deyil. Məsələn, bölgədə hələ də həllini tapmamış siyasi problemlər mövcuddur. Tanınmamış “Dnestriyanı” (Transnistriya) bölgədə rus hərbi kontingenti mövcuddur və burada ki siyasi problem həll edilməyib. Moldovalı siyasi ekspertlər özləri də etiraf edirlər ki, problem tək bu, deyil - muxtar Qaqauziyada da Moskva meyilli qüvvələr mövcuddur. Birləşmə baş verərsə, anti-NATO/anti-Aİ ritorikası kəskinləşə bilər. Unutmaq olmaz ki, Rumıniya NATO üzvüdür; birləşmə ssenarisi NATO sərhədinin “Dnestriyanı” münaqişə zonasına “toxunması” deməkdir.

Bu kimi məsələ ilə bağlı bir müddət öncə “Vaşinqton Post” qəzetində dərc olunan analitik məqalədə prosesin üç iqtisadi yol xəritəsi üzrə baş verə bilmə ehtimalı irəli sürülür:

1. Yumşaq inteqrasiya (Aİ üzvlüyü və Kişinyov): Gömrük-tənzimləmə uyğunlaşması, sərhədlərin “şengenləşməsi”, enerji-logistika layihələrinin təməllənməsi - risklərin minimumallaşdırılması
2. Hüquqi birləşmə “tam paket” (Transnistriya daxil): ön bahalı və təhlükəli model sayılır. Çünki təhlükəsizlik komponenti əsas məhdudiyyət kimi irəli sürülür.
3. Şərti birləşmə (Transnistriya həlləndən sonra və ya onun statusunu ayrıca tənzimləməklə): burada təhlükəsizlik riski nisbi azalır. Ekspertlər bu va-

3 iqtisadi yol xəritəsi...

riantı texniki cəhətdən “mümkün, amma siyasi cəhətdən çətin” sayırlar.

Maraqlıdır ki, Aİ-nin də bu birləşmə ilə bağlı mövqeyi birmənalı deyil. Aİ orqanları Moldovanın Aİ-yə yaxınlaşmasını açıq dəstəkləyir - 2022-ci ildə ölkənin quruma namizəd statusu, 2024-cü ildə danışıqların açılması qərarı mövcuddur. Qərb analitikləri məhz “Dnestriyanı” probleminə görə bu fikri təhlükəli sayır. Xüsusilə Ukrayna müharibəsindən sonra məsələ daha təhlükəli bir mərhələ kimi görülür.

P.SADAYOĞLU

ABŞ faiz dərəcələrini endirməyə hazırlaşır

Federal Ehtiyat Sistemi sentyabrın 17-də yumşaq dəhlizlə bağlı qərar vermək niyyətindədir

ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi (FES) ölkənin əmək bazarı üçün artan risklər fonunda sentyabr ayında uçot dərəcəsini endirməyi düşünür. Bu barədə FES-in rəhbəri Cerom Pavel Cekson-Huolda keçirilən illik konfransda mesajlar verib. O, bildirib ki, ABŞ-da inflyasiyanın mümkün artım riskləri ilə bağlı narahatlıq pul siyasətinin yumşaldılmasında ehtiyatlı olmağı tələb edir. Qiymət indeksləri hələ də əlverişsiz olaraq qalır və uçot stavkasının aşağı salınması maliyyə bazarlarında əlavə təhdidlər yarada bilər. Ancaq bununla belə, FES rəhbəri əmək bazarı göstəricilərinin müəyyən qədər yaxşılaşdığını və bu amilin fonunda sentyabr toplantısında faiz endiriminin mümkünlüyünə işarə edib. Belə ki, ABŞ-da işsizlik 4,2 faiz təşkil edir və son 6 ayda iş yerlərinin artımı 73 min nəfər olub. Səhiyyə və sosial dəstək sahələrində iş yerlərinin dinamikası üstünlük təşkil edib.

Mərkəzi Bank həm razı, həm də narazıdır

Göstənilərə görə, Federal Ehtiyat Sistemi sentyabrın 17-də keçiriləcək növbəti toplantısında faiz dərəcəsini 4,5 faizdən 4,25-ə endirəcək. Bu, ABŞ-da ötən ilki aşağı faiz qərarından sonra növbəti yumşaq dəhliz siyasəti deməkdir. Belə ki, FES ötən 5 ildə ABŞ-ın pul siyasətində bir neçə dəfə dəyişikliklər edərək baza uçot dərəcəsini azaldıb. Uçot dərəcəsi 0,5 faiz azaldılaraq 5,5 faiz dərəcəsindən 4,5 faizə qədər endirilib. FES-in bu addımı atmaqda əsas məqsədi aşağı inflyasiya mühitində iqtisadiyyatda müşahidə edilən geriləməni aradan qaldırmaq və maliyyə-bank sistemini daha aşağı uçot dəhlizi çərçivəsində iqtisadiyyatda böyük pul axınlarını, investisiyaları təmin etməkdən ibarət olub. 2024-cü ildə isə təmkinli pul siyasəti yürüdürlərək faiz dəhlizi sabit saxlanılıb. Bunun başlıca səbəbi ötən il iqtisadiyyatda inkişaf templərinin azalması, biznesin fəallığının aşağı düşməsi, bank və sığorta, investisiya şirkətlərinin real iqtisadiyyata maliyyə ayrımlarının

azalması olub.

2025-ci ilin ilk 6 ayında da iqtisadi artım göstəriciləri yüksək olmadığından hökumət faiz dəhlizini yenə də dəyişməz saxlayıb. Makroiqtisadi inkişaf proqnozlarına əsasən, 2025-ci ilin birinci yarısında iqtisadi artım 2 faiz səviyyəsində olub. Ölkənin məşğulluq göstəricilərində də aktivlik yoxdur. İşsizlik üzrə proqnozu 4 faizdən aşağı enməyib. FES bunlardan razı deyil, ancaq bütün bunların müqabilində ABŞ-da inflyasiya xeyli azalıb. Bunun səbəbi iqtisadi aktivliyin və pul bazarı alətlərinin daralmasıdır, bu ölkədə investisiyaların və kreditlərin, pul bazasının həcmələrinin azalması qiymət indekslərində çox ciddi təsir göstərir. Xüsusilə də ölkədəki əmək məhsuldarlığının və maliyyə bazasının azalması, biznesin və ticarətin əlavə sərmayə qoyuluşlarının aşağı düşməsi inflyasiyanı da səngidir. FES-in uçot dərəcələrini aşağı salmasında da məhz bu amillər rol oynayır.

Tramp administrasiyası iqtisadi artımdan məmnundur

ABŞ-da maliyyə mətəxəsisləri hesab edirlər ki, FES-in aşağı dərəcəli faiz stavkası global bazarlara müəyyən təsirləri də göstərə bilər. Dünya birjalarında maliyyə və investisiya alətlərinin, əsas əmtəə və qiymətli metalların qiymətlərində dəyişikliklərin baş verməsi gözlənilir. Bu, həm də dolların və aparıcı investisiya alətlərinin, səhmlərin ucuzlaşması fonunda qızılın bahalaşmasına da stimül verir. Xatırladaq ki, son aylarda qızılın qiyməti müxtəlif periodlarla enmə-yüksəlmə tsik-

Qlobal investorlar həyəcanla FES-in qərarını izləyir

li üzrə rekord satış səviyyəsini saxlaya bilib. Əmtəə bazarlarında qızılın bir troya unsiyası (31,1 qram) üzrə fyuçerslərin qiyməti 3425 dollara bərabərdir. Əgər FES faiz dərəcəsini aşağı salsa, qızılın qiymətinin yenidən bahalaşacağı istisna deyil.

ABŞ-da uçot dərəcəsinə dəyişik global iqtisadiyyat üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. FES-in qərarları ABŞ iqtisadiyyatı ilə yanaşı, dünya üçün isti-

qamətverici rol oynayır. Xüsusilə də investisiya bazarlarında və birjalarında ənənəvi sindrom kimi maliyyə və investisiya alətlərinə ciddi təsirləri göstərir. Ona görə də, global səhmdarlar pul və blokçeynlər, qiymətli kağız və səhm investorları FES-in sentyabr qərarını diqqətdə saxlamaqdadır. Həmçinin xarici ticarət tərəfdaşlar da bu prosesə həssas yanaşır. Çünki uçot dərəcəsi ilə bağlı qərarlar dollarla ticarət edən ölkələrdə, inkişaf

edən iqtisadiyyatlarda və enerji ixracatçısı olan dövlətlərdə bu birbaşa iqtisadi proseslərə təsir göstərir. Bu baxımdan uçot dərəcəsinin azaldılması dolların məzənnəsinin zəifləməsi fonunda ABŞ valyutası ilə ticarət iqtisadi mübadilələrə aparan dövletlərin milli tədiyyə balansları, valyutalarının dəyərini sabitliyi üçün mühüm rol oynayır.

ELBRUS

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Muğamın ifası və tədrisi insanın estetik zövqünü artırır...

Mədəniyyətimizin simvolu!

Muğam mədəniyyətimizin ən zəngin musiqi janrlarından biridir. Bu musiqi növü yalnız Azərbaycanın incəsənətini deyil, həm də xalqın ruhunu, həyatını və düşüncə tərzini əks etdirir. Muğam qədim dövrlərdən bu yana müxtəlif dövrlərin və mədəniyyətlərin təsiri ilə formalaşmış, zamanla zənginləşmiş və müxtəlif incəsənət sahələri ilə birləşmiş bir musiqi dünyasıdır.

Muğamın yaranışı və inkişafı

Muğam əsasən vokal musiqi növü olmaqla yanaşı, instrumental ifaları ilə də diqqət çəkir. Azərbaycan muğamının kökləri qədim dövrlərdə Orta Asiya və Yaxın Şərqi musiqilərinin təsiri ilə formalaşmışdır. Xüsusilə, Azərbaycan ərazisində yaşamış müxtəlif türk, ərəb və fars xalqlarının musiqi mədəniyyəti muğamın inkişafına təsir edib. Bu mədəniyyətlərin hər biri muğamın melodik, ritmik və tem-

tik xüsusiyyətlərinə öz izini qoyub.

Muğam, həmçinin aşıq poeziyasının bir hissəsi kimi də meydana çıxmışdır. Aşıqların müdrik fikirlərini, həyat fəlsəfəsini, duyğusal dünyalarını muğamın melodiya- larında izah etməsi bu janrın dərinliyini artırmışdır. Bu dövrlərdə muğam bir növ özünəxas həyat anlayışlarını, insanın daxili dünyasını ifadə etmək vasitəsi kimi çıxış edirdi.

Muğam yalnız Azərbaycan daxilində deyil, dünya səviyyəsində də tanınır. Azərbaycan mədəniyyətinin simvolu olaraq muğam, müxtəlif beynəlxalq festivallarda və musiqi tədbirlərində təmsil olunur. UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilməsi, muğamın dünyada tanınmasını və dəyərləndirilməsini daha da artırır.

Muğam beynəlxalq müstəvidə sadəcə Azərbaycan musiqisinin deyil, ümumilikdə, Yaxın Şərqi və Orta Asiya musiqilərinin təmsilçisidir. Onun səsi, ritmi və melodiya- sı fərqli mədəniyyətlər arasında bir körpü rolunu oynayır, müxtəlif xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşma və əlaqələrin güclənməsinə kömək edir.

Yeri gəlmişkən, avqustun 26-

Təhsil və tərbiyədəki rolu

Muğam yalnız peşəkar musiqiçilər üçün deyil, ümumiyyətlə cəmiyyətin hər bir üzvü üçün vacibdir. Onun tədrisi və ifası insanın estetik zövqünü artırır, musiqi qabiliyyətlərini inkişaf etdirir və insanın iç dünyasını zənginləşdirir. Həmçinin muğam, milli dilin və mədəniyyətin yaşadılması və gələcək nəsillərə ötürülməsi

baxımından da önəmli bir vasitədir.

Muğam Azərbaycan musiqi təhsilinin ayrılmaz bir hissəsidir və ölkənin müxtəlif musiqi məktəblərində və konservatoriyalarında öyrədilir. Həmçinin xalq musiqisi ilə birləşən bu janr, daha gənc nəslin öz mədəniyyətinə bağlılığını artırmaq üçün tədris olunur.

sı Beynəlxalq Azərbaycan Muğamı Günü və İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələrin musiqisi günü kimi qeyd olunur. 2010-cu ildə Kanadanın Niaqara şəhərində meriyanı və ənənəvi olaraq hər il keçirilən Beynəlxalq Niaqara musiqisi festivalının rəhbərliyi tərəfindən qəbul olunan bu qərar xalqımızın milli sərvəti olan muğamın bəşəri musiqiyə

çevrildiyini bir daha təsdiq edir. Bu tarix muğamsevərlər, ömrünü bu sənətin yaşamasına və təbliğinə həsr edənlər üçün ən əziz bayramdır.

Azərbaycanın müstəqilliyi dövründə milli muğam ifaçılığı yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Yüzlilliklərlə cəllalanan, zaman-zaman üslub, obraz, məzmun, ifaçılıq mahiyyəti zənginləş-

Azərbaycan muğamı beynəlxalq miqyasda...

şən Azərbaycan muğamının müasir tarixində Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən çoxşaxəli silsilə tədbirlər müstəsna rol oynayıb. Bu fəaliyyətin nəticəsidir ki, son illər muğam ifaçılığı ən müxtəlif aspektlərdən hərtərəfli dəstək alaraq, sözün əsl mənasında, intibah dövrünü yaşayır.

Bakıda Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi ilə, dünyada ilk dəfə olaraq, “Muğam ələmi” Beynəlxalq Muğam Festivalının keçirilməsi xüsusi olaraq qeyd edilməlidir. Festival çərçivəsində keçirilən Respublika Muğam Müsabiqəsi, Beynəlxalq Muğam Müsabiqəsi və Beynəlxalq Elmi Simpozium- da muğamsevərlər, elmi tədqiqatçılar və dünyanın bir çox ölkələrindən dəvət olunmuş xarici

qonaqlar iştirak ediblər.

Xalqımızın şəərəfli və keşmə-keşli tarixini səslərdə əbədiləşdirən muğamlarımız ən ağırlı-acılı günlərimizdə həm də təskinliyəmizdir. Heyrətamiz hisslər, düşüncələr, müdriklik mənbəyi olan muğam bütün hallarda - qüssəli, sevincli anlarımızda ovqatımıza təsir edir, azadlığa və müstəqilliyə qovuşduğumuz anların fərhəni yaşadır və bizləri qələbəyə səsləyir. Muğam Azərbaycan xalqının mədəniyyətinin canlı şahididir. Bir sözlə, muğam təkcə musiqi janrı olmaqla qalmır, həm də bir xalqın tarixini, kimliyini və dəyərlərini təmsil edir. Onun əhəmiyyəti Azərbaycan mədəniyyətinin bir simvolu olaraq, təkcə bu dövr üçün deyil, gələcək üçün də qorunub saxlanılmalıdır.

Yeganə BAYRAMOVA

Yaddaş zəifləməsinin erkən göstəricisi...

PNAS jurnalında dərc olunan tədqiqat göz hərəkətlərinin yaddaş və idrak funksiyalarının incə dəyişikliklərini aşkar etməkdə mühüm göstərici ola biləcəyini ortaya qoyur. Kanada və Vest-Hind adalarından olan tədqiqat qrupu göstərib ki, təbii baxış davranışındakı nümunələr idrak qabiliyyətinin zəifləməsi, vizual kəşfiyyatın azalması və yaddaş pozulmaları ilə sıx bağlıdır. Göz hərəkətləri uzun müddətdir yaddaşın kodlaşdırma və axtarış mexanizmləri ilə əlaqələndirilir.

Araşdırma nəticələrinə görə, baxış davranışındakı dəyişikliklər yaşlanma və ya patoloji proseslərlə müşayiət olunan yaddaş zəifləməsinin həssas markerləri kimi çıxış edə bilər.

Tədqiqatda gənc yetkinlər, sağlam yaşlı yetkinlər, idrak zəifləməsi riski altında olan şəxslər, yüngül idrak pozğunluğu (MCI) diaqnozu qoyulanlar və amneziya xəstələri iştirak ediblər. Göz hərəkətləri “Eyelink II” cihazı vasitəsilə qeydə alınıb. Birinci eksperimentdə iştirak edənlər yaddaş funksiyası

rakçılar müxtəlif kateqoriyalara aid 120 şəkilə baxıblar. Analiz göstərib ki, “idiosinkratik baxış oxşarlığı” yaddaş funksiyasına görə sıralanan qruplarda yüksəlib: ən aşağı oxşarlıq gənc yetkinlərdə, ən yüksək isə amneziya diaqnozu qoyulanlarda qeydə alınıb. Bu nəticə yaddaş zəiflədikcə baxışların daha təkrarlanan və məhdud nümunələrə çevrildiyini göstərir. İkinci eksperiment isə eyni şəkillərin təkrar tədqiqatına əsaslanıb. Nəticələr təkrar baxış oxşarlığının da yaddaş funksiyası

zəiflədikcə artdığını ortaya qoyub.

Sağlam gənclər hər bir vizual stimulu yeni xüsusiyyətləri ilə kodlaşdıraraq yaddaşda zəngin təsvirlər yaradır. Yaddaş zəifliyi və ya hipokampal/medial alın zədələnməsi olan şəxslər isə hər tədqiqatda eyni vizual xüsusiyyətlərə baxmağa meyllidirlər. Fiksasiya dispersiyasının azalması yaddaş pozuntusu olan qruplarda vizual kəşfiyyatın zəifləmiş olduğunu göstərir.

Tədqiqatçılar vurğulayırlar ki, hətta açıq tapşırıq verilmədiyi hal-

larda belə, göz hərəkəti nümunələri qruplar arasında sisteməlik fərqlər göstərir. Bu da idrak və yaddaş zəifləməsinin erkən mərhələdə aşkar etmək üçün perspektivli diaqnostik vasitə ola bilər. Nəticə etibarilə, tə-

bii baxış nümunələri kognitiv tənzətlülün həssas biomarkeri kimi çıxış edə və klinik praktikada yaddaş funksiyasının izlənməsi üçün yeni imkanlar açar bilər.

Azərbaycan güləş millisi dünya üçüncüsü olub

Bolqarıstanın Samokov şəhərində keçirilən güləş üzrə U-20 dünya çempionatına yekun vurulub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yunan-Roma güləşi üzrə Azərbaycan millisi mötəbər

yarışda 1 dəst medal qazanıb. 90 xal toplayan yığma komanda hesabında dünya üçüncüsü olub. Komanda

Türkiyəni təmsil edən azərbaycanlı üzgüçü dünya çempionu olub

Azərbaycanlı üzgüçü Nüsrət Allahverdi dünya çempionu olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 18 yaşlı idmançı Rumini-

yada gənclər arasında keçirilən mundialda Türkiyə millisinin heyətinə qızıl medal

həm medalların sayına, həm əyarına, həm toplanan xallara, həm də sıralamadakı komanda mövqeyinə görə, son 3 ildə özünün ən yaxşı nəticəsinə imza atıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycan millisinin heyətində Ayxan Cavadov (60 kiloqram) qızıl, Turan Daşdəmirov (55 kiloqram) gümüş, Fəraim Mustafayev (67 kiloqram) isə bürünc medal qazanıb.

qazandırb.

O, 50 metr məsafəyə brass üsulu ilə üzmə yarışında 26,98 saniyə ilə finişə hamıdan tez çataraq fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb.

Qeyd edək ki, Nüsrət Allahverdi ötən il Litvada keçirilmiş Avropa çempionatında eyni növ üzrə birinci yeri tutmuşdu.

Rəşidə Rəşidovanın 7 yaşlı tələbəsi idman karatesi üzrə turnirin qalibi olub

“SPORT MASTER İdman Klubu”nun təşkilatçılığı ilə uşaqlar, yeniyetmələr və gənclər arasında idman karatesi üzrə turnir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yarışda Azərbaycan Respublikasının Əməkdar məşqçisi, beynəlxalq dərəcəli 3 Dan qara kəmərsənən Rəşidə Rəşidovanın tələbəsi Banu Cumayeva da iştirak edib.

7 yaşlı idmançı 25 kiloqram çəki dərəcəsinə yüksək nəticə göstərərək qalib adını qazanıb.

Turnirdə ümumilikdə 100 karateçi gücünü sınayıb.

Dünya ikincisi olan Azərbaycan güləşçisi: Əsas hədəfim Olimpiya Oyunlarıdır

Asiya ölkələrinin təmsilçiləri də dünya çempionatında iştirak edənləri üçün yarış çətin keçdi.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Bolqarıstanın Samokov şəhərində keçirilən güləş üzrə U-20 dünya çempionatında gümüş medal qazanmış Azərbaycan idmançısı Ruzanna Məmmədova (62 kiloqram) deyib.

O, güclü rəqiblərə qalib gələrək finala yüksəldiyini bildirib: “Finalda ilk hissədə hər şey yaxşı idi. 6:0 öndə idim. İkinci hissədə çox yoruldum. Dözümlülüyüm çatmadı deyə son xal prinsipinə əsasən məğlub oldum. Düzdür, nəticə mənə qane etmir. Oraya qızıl medal üçün getmişdim. Amma buna da şü-

kür. İnşallah, gələn il “qızıl”la qayıdacağam. Əsas hədəf olimpiadadır. Ümid edirəm ki, Olimpiya Oyunlarına lisenziya qazanıb, ölkəmi layiqincə təmsil edərdəm. Sadəcə, bu yarışlar mənə oraya aparar yoldur. İnənirəm ki, U-23 dünya çempionatında da istədiyim kimi mübarizə apararam”.

Qeyd edək ki, digər qadın güləşçi Günay Qurbanova isə dünya çempionatında bürünc medal qazanıb.